

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra veřejného práva

Harmonizace trestního práva hmotného v EU

Bakalářská práce

Harmonization of substantive criminal law in the EU

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

prof. JUDr. Král Richard Ph. D., LL. M.

AUTOR PRÁCE

Barbora Bojková

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 8.3. 2023

Barbora BOJKOVÁ

Poděkování

Mé poděkování patří panu prof. JUDr. Richardu Královi Ph. D., LL. M. za odborné vedení mé práce a zejména cenné rady, které mi pomohly práci lépe zpracovat.

ANOTACE

Moje práce se zabývá procesem harmonizace trestního práva hmotného v rámci Evropské unie. Obsah je rozdělen do 8 kapitol, ve kterých se postupně zabývám vlivem evropského práva na jednotlivé právní řády členských států. V první části práce se věnuji obecně Evropské unii, systematické evropského trestního práva, kompetencím jednotlivých orgánů v oblasti trestního práva a justiční spolupráci v trestních věcech. Hlavním obsahem je poté analýza jednotlivých právních aktů v 6 zvolených oblastech, pomocí kterých orgány Evropské unie harmonizují právní řády členských států. V každé vybrané oblasti se poté zaměřuji na detailnější rozbor těchto právních předpisů a zabývám se také způsobem, jakým jsou implementovány do právního řádu České republiky.

KLÍČOVÁ SLOVA

Evropská unie * trestní právo hmotné * evropské trestní právo * harmonizace * justiční spolupráce * orgány Evropské unie * implementace * právní řád *

ANNOTATION

My thesis deals with the process of harmonization of substantive criminal law within the European Union. The content is divided into 8 chapters, in which I gradually deal with the influence of European law on the individual legal systems of the member states. In the first part of the thesis I am describing the European Union in general, the systematics of European criminal law, the competences of individual bodies in the field of criminal law and judicial cooperation in criminal matters. The main content is an analysis of individual legal acts in 6 selected areas, with the help of which the European Union authorities harmonize the legal systems of the member states. In each selected area I focus on a more detailed analysis of these legal regulations and also deal with the way in which they are implemented into the legal system of the Czech Republic.

KEYWORDS

European Union * substantive criminal law * European Criminal law *
harmonization * judicial cooperation * European Union institutions *
implementation * legal order *

OBSAH

Úvod.....	8
1. Evropská Unie.....	10
1.1 Podstata a postavení Evropské unie.....	10
1.1.1 Unie států.....	10
1.1.2 Unie práva.....	12
1.1.3 Unie občanů.....	12
1.1.4 Právní subjektivita EU.....	13
1.2 Prameny unijního práva.....	14
1.2.1 Harmonizace práva.....	14
1.2.2 Systematika a europeizace trestního práva hmotného.....	15
1.3 Základní orgány a jejich kompetence v oblasti trestního práva.....	16
1.5 Institut prostoru svobody, bezpečnosti a práva.....	19
2. Justiční spolupráce v trestních věcech v EU.....	21
2.1 Počátky spolupráce v trestních věcech.....	21
3. Evropská unie v boji proti terorismu.....	23
3.1 Úvod do problematiky terorismu.....	23
3.2 Terorismus v unijním právu.....	24
3.3 Česká právní úprava terorismu.....	27
4. Drogová problematika v právu Evropské unie.....	28
4.1 Problematika drog – úvod.....	28
4.2 Evropská právní úprava v oblasti drog a obchodování s nimi.....	29
4.3 Drogy a česká právní úprava.....	33
5. Obchodování s lidmi, sexuální zneužívání dětí a dětská pornografie.....	34
5.1 Obchodování s lidmi.....	34
5.1.1 Evropská právní úprava obchodování s lidmi.....	34
5.1.2 Obchodování s lidmi v českém právním systému.....	36
5.2 Sexuální zneužívání dětí a dětská pornografie.....	36
5.2.1 Sexuální zneužívání dětí v právu Evropské unie.....	37
5.2.2 Česká právní úprava.....	38

6. Finanční podvody a praní špinavých peněz.....	40
6.1 Poškození finančních zájmů Evropské unie.....	40
6.1.1 Finanční podvody.....	40
6.1.2 Falšování platebních prostředků.....	41
6.2 Praní špinavých peněz.....	43
6.3 Česká právní úprava.....	47
7. Kybernetická kriminalita ve vztahu k právu EU.....	48
7.1 Evropská právní úprava v oblasti počítačové kriminality.....	48
7.1.1 Podvody s bezhotovostními platebními prostředky.....	49
7.1.2 Útoky na informační systémy.....	50
7.1.3 Šíření dětské pornografie v prostředí internetu.....	51
7.1.4 Ochrana počítačových systémů v evropském právu.....	51
7.2 Česká právní úprava.....	52
8. Ochrana životního prostředí v kontextu práva EU.....	54
8.1 Současná evropská právní úprava ochrany životního prostředí.....	55
8.2 Znečišťování moří v unijním právu.....	55
8.3 Česká právní úprava.....	56
Závěr.....	58
Seznam Literatury.....	60

Úvod

Evropská unie je jednou z veřejně známých mezinárodních organizací, jejímž členem je i Česká republika. Jedná se o zvláštní formu integrace evropských států, na kterou můžeme nahlížet ze 3 základních pohledů. Jedná se o specifickou unii států, práva a občanů žijících na jejím území. Pro účely mé práce je nejdůležitějším z pohledů právě unie práva – konkrétně tedy trestního práva hmotného. Hlavní náplní této práce je rozbor trestněprávních aktů, kterými se orgány Evropské unie snaží sblížit ustanovení právních předpisů jednotlivých členských států. Cílem tohoto europeizačního procesu je vytvoření soustavy harmonizovaných norem vnitrostátních právních řádů. Práce je obsahově rozdělena do dvou stěžejních částí, přičemž první část je věnována obecné metodologii, zatímco druhá část se zabývá konkrétními oblastmi a jejich právní úpravou v rámci evropského práva.

V první části práce se tedy věnuji obecně Evropské unii a důležitým komponentům v oblasti evropského trestního práva. Systematika trestního práva hmotného v rámci Evropské unie je poměrně komplikovanou záležitostí. Některé trestné činy jsou označovány jako tzv. „evropské trestné činy“ a v praxi je jim věnována větší pozornost. Jelikož se v mnoha případech jedná o trestnou činnost přeshraničního charakteru, je potřeba tato jednání kriminalizovat na mezinárodní úrovni a určit nějaké minimální hranice, které jsou poté implementovány do jednotlivých právních řádů členských států. Důležité je v této oblasti zmínit také kompetence orgánů v oblasti trestního práva a proces justiční spolupráce v trestních věcech, aby bylo možné pochopit, jak vlastně celý takový proces harmonizace probíhá.

V druhé části se zaměřuji na 6 vybraných oblastí trestné činnosti. Jedná se o stěžejní náplň mé práce, ve které analyzuji harmonizační nástroje Evropské unie. Konkrétně jsem si v rámci mé analýzy zvolila problematiku terorismu, psychotropních a návykových látek, obchodování s lidmi a sexuální zneužívání dětí, finanční kriminalitu, kybernetickou kriminalitu a způsob, jakým se Evropská unie snaží pomocí práva chránit životní prostředí. V každé této oblasti se zaměřuji na právní akty vydané evropskými orgány, jejichž cílem je stanovení minimálních pravidel, která jsou následně implementována do jednotlivých právních řádů.

Česká republika jako stát je členem Evropské unie již od roku 2004. Díky tomuto členství jí vzniká povinnost implementovat normy Evropské unie do svého právního řádu. Díky této skutečnosti jsem se zaměřila také na to, jakým způsobem upravuje český trestní zákoník jednotlivé skutkové podstaty trestných činů, a jaký vliv má na tuto právní úpravu evropské právo.

1. Evropská unie

1.1 Podstata a postavení Evropské unie

Evropská unie je organizací nadnárodního charakteru. Jedná se o zvláštní formu integrace evropských států, kdy vstupem do této organizace státy omezují svou suverenitu a částečně ji na tuto instituci přenášejí. Vůči členským státům vystupuje prostřednictvím svých orgánů a na základě společného zájmu vůči nim jedná samostatně. Jednotlivé státy na ni přenášejí kompetence v oblasti veřejného hospodářského práva (zemědělství, doprava, volný pohyb osob služeb a kapitálu atd.), pravomoci v oblasti zahraniční politiky a také vnitrostátní politiky (kontrola vnějších hranic, azylová politika, policejní spolupráce atd.). Podle čl. 3 Smlouvy o EU jsou jejími hlavními cíli zejména podporovat mír, své hodnoty a blahobyt svých obyvatel. Dále se z hlediska cílů zaměřuje na oblast prostoru svobody, bezpečnosti a práva, cíle hospodářské a sociální, cíle kulturní a cíle vnějších vztahů. Těchto cílů dosahuje pomocí řady politik, vhodnými prostředky a v mezích svěřených pravomocí. Evropskou unii lze charakterizovat ze 3 pohledů – a to jako unii států, unii práva a unii občanů.¹

1.1.1 Unie států

Z perspektivy prvního pohledu se jedná se o mezinárodní organizaci, která zahrnuje jak prvky konfederace, tak federace. Mezi prvky konfederativní spadá právní základ unie, kterým jsou mezinárodní smlouvy a také rozhodovací procesy, které náležejí jednotlivým státům – Evropská unie jako orgán má pouze pravomoci svěřené jednotlivými členskými státy. Prvky federativní zahrnují vázanost členských států primárním právem a částí sekundárního práva, a také obsah

¹ SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 6. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-752-1, s 21-23

TICHÝ, Luboš et al. *Evropské právo*. 5., přepracované vydání. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-546-6, s. 40-45

Smlouva o Evropské unii. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 29.7.1992, s. 1—112 Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0008.02/DOC_1&format=PDF

integrace zahrnující společnou měnu a společnou zahraniční politiku. Evropská unie v praxi využívá nadnárodní metodu spolupráce, která zahrnuje úsilí o splynutí zájmů jednotlivých států a přenos pravomoci k řešení problémů a zájmů na transparentní organizaci, kterou nezastupují pouze zástupci států, ale také zástupci občanů, politické strany, zaměstnavatelé či odbory. Dále se tato metoda týká také přijímání právních aktů, kde převažuje většinové hlasování ve snaze nalezení kompromisu – právní akty jsou tedy závazné i pro státy, které hlasovaly proti. Co se týče problematiky sporů mezi státy, tak ty jsou řešeny výlučně před společným soudním orgánem. Organizace disponuje také vlastními finančními příjmy rozpočtu.²

Členské státy jsou vázány obsahem členství. Členství je institutem, který definuje práva a povinnosti členských států vůči Evropské unii a jejím orgánům, stejně tak jako vůči ostatním členským státům v rozsahu pravomocí působnosti EU. Členská práva spočívají především v podílu na rozhodování, využívání svobod a výhod vyplývajících z členství, a také v čerpání z fondů EU. Na druhou stranu mají státy také povinnosti, které spočívají v dodržování závazků ze smluv, povinnosti provádět normy EU a řešení sporů z práva EU. Pro přistoupení do Evropské unie musí stát splňovat 4 kritéria – a to formálněprávní (stát musí být státem evropským), politické (musí uznávat hodnoty EU), ekonomické (fungující tržní hospodářství) a jako poslední musí mít schopnost dostát závazkům, které plynou z členství. Ukončit členství lze pouze z vůle členského státu. Vyloučení z Unie není primárním právem upraveno, každopádně při dlouhodobém porušování hodnot zde existuje možnost uložení sankce. V současné době má Evropská unie 27 členských států: Belgie (od 1958), Bulharsko (od 2007), Česká republika (od 2004), Chorvatsko (od 2013), Dánsko (od 1973), Estonsko (od 2004), Finsko (od 1995), Francie (od 1958), Irsko (od 1973), Itálie (od 1958), Kypr (od 2004), Litva (od 2004), Lotyšsko (od 2004), Lucembursko (od 1958), Maďarsko (od 2004), Malta (od 2004), Německo (od 1958), Nizozemsko (od 1958), Polsko (od 2004),

² SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 6. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-752-1, s. 21-23

Portugalsko (od 1986), Rakousko (od 1995), Řecko (od 1981), Rumunsko (od 2007), Slovensko (od 2004), Slovinsko (od 2004), Španělsko (od 1986) a Švédsko (od 1995).³

1.1.2 Unie práva

Dalším z hledisek je unie práva, která vyplývá z čl. 2 Smlouvy o EU. Tento článek uvádí základní unijní zásady, přičemž unie práva je zde podřazena pod zásadu právního státu. Členské státy se přistoupením zavazují uznávat hodnoty vyplývající z unijního práva a dodržovat právo Evropské unie. Podle čl. 291 odst. 1 Smlouvy o fungování EU jsou také zavázány přijat veškerá nezbytná vnitrostátní právní opatření k provedení právně závazných aktů Unie. Mezi hlavní komponenty se zde řadí legalita, ochrana základních práv a svobod, demokracie a institucionální rovnováha. Princip demokracie v EU je jedním z velmi důležitých kritérií a projevuje se v oblastech posilování role této instituce, postavení vnitrostátních parlamentů, dialogu s občanskou společností a církvemi, občanskou iniciativou, transparentností jednání Rady a významem jednotlivých evropských politických stran.⁴

1.1.3 Unie občanů

Hlavním cílem v tomto ohledu je vytvoření co nejužšího svazku mezi národy Evropy, v němž jsou rozhodnutí přijímána co nejotevřeněji, a co nejbližší občanům.

³ SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 6. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-752-1, s. 25-29

Profily jednotlivých zemí. *Portál evropské unie – European union* [online]. 2022 [cit. 19.11.2022]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles_cs

⁴ SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 6. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-752-1, s. 29-32

Smlouva o fungování Evropské unie. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 7.6. 2016, s. 47. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>

Smlouva o Evropské unii. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 29.7.1992, s. 1—112 Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0008.02/DOC_1&format=PDF

Hlavním projevem jsou přímé volby do Evropského parlamentu, evropské občanství a také ochrana lidských práv. Evropské občanství je založeno na právech Evropské unie a nemůže být omezováno vnitrostátním právem. Nenahrazuje státní příslušnost členského státu – pouze ji doplňuje o další evropsko-občanská práva, jako je např. právo svobodně se pohybovat a pobývat na území jednotlivých členských států či právo obracet se na evropského ombudsmana. Společnost v členských státech by měla podle čl. 2 Smlouvy o EU fungovat na principech nepřípustnosti diskriminace, tolerance, spravedlnosti, solidarity a rovnosti žen a mužů.⁵

1.1.4 Právní subjektivita EU

Evropská unie disponuje jako organizace právní subjektivitou, která je zakotvena v čl. 47 Smlouvy o EU. Vůči členským státům vystupuje v postavení mezinárodní právnické osoby – a to jak v oblasti hmotného, tak procesního práva. Může tedy uzavírat smlouvy, vyjednávat a uzavírat mezinárodní dohody, stát se členem mezinárodních organizací, přistupovat k mezinárodním úmluvám, být účastníkem v soudním řízení a mnoho dalších úkonů vyplývajících z jejího postavení. Podle čl. 6 odst. 2 Smlouvy o EU může dále také přistupovat k mezinárodním úmluvám. V těchto úkonech je podle čl. 355 Smlouvy o fungování EU zastupována vlastním orgánem – Komisí.⁶

⁵ SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 6. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-752-1, s. 32-34

TICHÝ, Luboš et al. *Evropské právo*. 5., přepracované vydání. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-546-6, s. 85

Smlouva o Evropské unii. In: Úřední věstník Evropské unie. 29.7.1992, s. 1—112 Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0008.02/DOC_1&format=PDF

⁶ TICHÝ, Luboš et al. *Evropské právo*. 5., přepracované vydání. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-546-6, s. 43

Právní subjektivita Unie. In: *EUR-LEX*. [online]. [cit. 14.2.2023]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:union_legal_personality

Smlouva o Evropské unii. In: Úřední věstník Evropské unie. 29.7.1992, s. 1—112 Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0008.02/DOC_1&format=PDF

1.2 Prameny unijního práva

Za hlavní prameny unijního práva se považuje právo primární a právo odvozené. Primární právo představuje jakousi „Ústavu Evropské unie“. Do této kategorie spadají zakládající smlouvy Evropských společenství (EHS, ESUO, EURATOM), a dále také smlouvy následující a smlouvy nových členských států. Tyto právní akty rámcově stanovují ústavněprávní podmínky, které jsou pak realizovány jednotlivými orgány Unie. Na primární právo navazuje právo sekundární, které je přijímáno příslušnými orgány na základě zakládajících smluv. Zde spadají nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení a stanoviska. Dále se do pramenů řadí také obecné zásady práva Unie, které tvoří zejména základní práva zaručená Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a svobod, a práva vyplývající z ústavních tradic společných členským státům. Jako pramen jsou považovány také smlouvy uzavřené Evropskou unií, dohody mezi členskými státy a judikatura Evropského soudního dvora.⁷

1.2.1 Harmonizace práva

Harmonizace práva se zabývá problematikou sblížení právních předpisů jednotlivých členských států. Právní mechanismus Evropské unie je tvořen 2 základními složkami – a to vlastním právem Unie a soustavou harmonizovaných norem vnitrostátních právních řádů. Harmonizace lze dosáhnout tím způsobem, že v případě potřeby lze řádným legislativním postupem přijímat opatření ke sblížení ustanovení právních předpisů jednotlivých členských států. Členské státy jsou naopak omezeny tím, že nemohou vydávat národní předpisy, které by byly v rozporu s právem Unie. Omezení unijním právem se týká také aplikace práva správními orgány a soudy. Hlavním právním nástrojem v oblasti harmonizace práva jsou směrnice, ale v úvahu zde spadají i právní akty jako jsou

⁷ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. přepracované a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-783-2, s. 62-69

SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 6. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-752-1, s. 101

např. nařízení či doporučení.⁸

1.2.2 Systematika a europeizace trestního práva hmotného

Trestní právo Unie je charakteristické zejména tím, že pochází z „různých zdrojů“ – a to jednak z práva unijního a také z závazků týkajících se ochrany lidských práv. Obsahem trestního práva hmotného jsou legislativní akty, které se vztahují jak na obecnou, tak na zvláštní hmotněprávní část. V obecné části je uplatňován zejména princip legality, zatímco zvláštní část obsahuje vymezení subjektivních a objektivních znaků trestných činů. Speciální zvýšená pozornost je věnována otázce přiměřenosti, účelnosti sankcí a trestní odpovědnosti právnických osob.

Evropská unie věnuje v praxi vybraným trestným činům větší pozornost a při zpracování se na ně zaměřuje více detailněji. U některých trestných činů jsou jednotlivé státy ochotny dohodnout se na jejich kriminalizaci na mezinárodní úrovni. Jedná se zejména o terorismus, organizovaný zločin, obchodování s lidmi, trestnou činnost páchanou na dětech, boj s drogami, finanční kriminalitu, praní peněz, korupci, zneužití bezhotovostních platebních prostředků, ochranu duševního vlastnictví, ochranu životního prostředí, rasismus, xenofobii, dětskou pornografii, ochranu obětí trestného činu a útoky na informační systémy. Podle významu chráněného zájmu lze trestné činy systematizovat do následujících oblastí:

- trestné činy proti spravedlivé hospodářské soutěži,
- trestné činy proti integritě finančního sektoru,
- trestné činy proti finančním zájmům Evropské unie,
- trestné činy proti lidské důstojnosti,
- trestné činy proti demokratické společnosti,

⁸ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. přepracované a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-783-2, s.75-76

PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*. Praha: Linde, 2010. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 978-80-7201-114-6. s. 72-73

- trestné činy proti integritě veřejné správy,
- trestné činy proti veřejnému zdraví,
- trestné činy proti spravedlivému výkonu spravedlnosti,
- a trestné činy proti životnímu prostředí.⁹

Hlavním cílem v oblasti trestního práva je posilování důvěry občanů ve skutečnost, že Evropská unie zaručuje svobodu, bezpečnost a právo. Pozornost je věnována taktéž trestným činům přeshraničním – a to zejména v tom smyslu, aby se pachatelé nemohli skrývat za hranicemi jiných států a zneužívat rozdílů mezi vnitrostátními zákony. Problematika trestního práva je tedy velmi úzce spojena také s oblastí policejní spolupráce. Na druhou stranu zde hraje velkou roli požadavek na subsidiaritu právních předpisů Unie, což znamená, že může přijímat právní předpisy až v případě, kdy cíle nelze dosáhnout jiným způsobem na úrovni vnitrostátní, regionální či místní. Díky těmto skutečnostem bývá aplikace práva v mnoha případech komplikovanou záležitostí.¹⁰

Jako hlavní nástroj europeizace trestního práva hmotného slouží zejména právo a právní akty Evropské unie, každopádně své místo zde mají taktéž nezávazné právní akty, jako jsou například doporučení. Velkou roli v této oblasti hraje také rozhodovací činnost Evropského soudního dvora, který přispívá tím, že zajišťuje jednotný výklad a aplikaci evropského práva.¹¹

1.3 Základní orgány a jejich kompetence v oblasti trestního práva

Evropská unie disponuje 7 hlavními orgány – a to Evropským parlamentem,

⁹FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 22-24

PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*. Praha: Linde, 2010. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 978-80-7201-114-6, s. 232-235

¹⁰ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 25-28

¹¹ PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*. Praha: Linde, 2010. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 978-80-7201-114-6, s 232-233

Evropskou radou, Radou, Evropskou komisí, Soudním dvorem EU, Evropskou centrální bankou a Účetním dvorem. Co se týče oblasti trestního práva, tak zde svými pravomocemi disponuje zejména prvních 5 ze sedmi výše uvedených hlavních orgánů.

Evropský parlament je kolektivním nadnárodním orgánem, který zastupuje zájmy občanů EU. Jedná se o orgán, který před ostatními orgány vystupuje na prvním místě. Sice nedisponuje právem legislativní iniciativy, každopádně společně s Radou se podílí na přijímání všech legislativních aktů. Ve smyslu Smlouvy o fungování Evropské unie může v oblasti trestního práva společně s Radou:

- stanovit pravidla a postupy pro zajištění uznávání všech forem rozsudků a soudních rozhodnutí v celé Unii (čl. 82 odst. 1 Smlouvy o fungování EU);
- předcházet střetům příslušnosti mezi členskými státy a řešit je (čl. 82 odst. 1 Smlouvy o fungování EU);
- podporovat další vzdělávání soudců a soudních zaměstnanců (čl. 82 odst. 1 Smlouvy o fungování EU);
- usnadňovat spolupráci mezi justičními nebo obdobnými orgány členských států v rámci trestního řízení a výkonu rozhodnutí (čl. 82 odst. 1 Smlouvy o fungování EU);
- stanovit formou směrnic minimální pravidla týkající se vymezení trestných činů a sankcí v oblastech mimořádně závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem z důvodu povahy nebo dopadu těchto trestných činů nebo kvůli zvláštní potřebě potírat ji na společném základě (čl. 83 odst. 1 Smlouvy o fungování EU);
- nebo přijmout pobídková a podpůrná opatření pro činnost členských států v oblasti předcházení trestné činnosti, s vyloučením harmonizace právních předpisů členských států. (čl. 84 Smlouvy o fungování EU)¹²

¹²SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 6. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-752-1, s. 65-66

FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 33-34

Smlouva o fungování Evropské unie. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 7.6. 2016, s. 47. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>

Rada je kolektivním mezivládním orgánem zastupujícím zájmy členských států a k vyčteným pravomocím disponuje také pravomocí v oblasti vnějších vztahů – a to formou spolupráce a uzavírání dohod s dalšími mezinárodními organizacemi a třetími státy.

Co se týče Evropské rady, tak se jedná o kolektivní mezivládní orgán, který zastupuje zájmy členských států. Disponuje zejména pravomocemi v oblasti vrcholných politických podnětů. Nejvýznamnější kompetencí v oblasti trestního práva je ta, že vymezuje strategické směřování pro legislativní a operační plánování v rámci prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

Komise je kolektivním orgánem, který zastupuje zájmy čisté evropské integrace – tedy dbá na maximalistický výklad závazků členských států. Disponuje pravomocemi v oblasti legislativy, a to zejména v předkládání návrhů legislativních aktů. Dále má pravomoc v oblasti kontroly, kdy dohlíží primárně na dodržování práva Evropské unie. Společně s radou se podílí také na oblasti vnějších vztahů.

Evropský soudní dvůr poté figuruje v oblasti dodržování práv při výkladu a provádění smluv. Představuje nejvyšší unijní instanci v oblasti evropského práva. Rozhoduje především o žalobách podaných jednotlivými členskými státy či fyzickými nebo právnickými osobami. Zabývá se taktéž předběžnými otázkami na žádost vnitrostátních soudců, které se týkají výkladu práva Evropské unie nebo platnosti aktů přijatých orgány.¹³

V oblasti práva disponuje Evropská unie navíc taktéž existencí Ombudsmana (Evropského veřejného ochránce práv). Ten je volený Parlamentem a svou funkci vykonává zcela nezávisle. Jeho hlavní funkcí je přijímat stížnosti od občanů Unie,

¹³ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. přepracované a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-783-2, s. 34-46

SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 6. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-752-1, s. 66-88

FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 32-36

kteří mají pocit, že se na nich orgány dopustily nesprávného úředního postupu. Je poté oprávněn provést šetření – ať už z vlastního podnětu nebo na základě stížnosti, a při zjištění nesprávného postupu postoupí věc dotyčnému orgánu.¹⁴

1.5 Institut prostoru svobody, bezpečnosti a práva

Tento institut se stal součástí bezpečnostního systému Evropské unie poměrně nedávno. Zakládající smlouvy problematiku justice a vnitřních věcí nezmiňují, poprvé se objevuje až v roce 1993 – a to konkrétně v čl. 3 odst. 2 Smlouvy o EU (Maastrichská smlouva). Zde vzniká systém 3 pilířů, přičemž třetím pilířem je právě spolupráce v oblastech justice a vnitřních věcí. V této oblasti hraje klíčovou roli pojem Evropský justiční prostor, který je v oblasti trestního práva chápán jako prostor, ve kterém jsou k dispozici určité právní nástroje, které jsou využívány k mezinárodní spolupráci v trestních věcech.

S ratifikací Amsterodamské smlouvy o EU z roku 1999 přichází novelizace původní Maastrichské smlouvy a je zaveden tzv. amsterodamský cíl – prostor svobody, bezpečnosti a práva. Cílem je vytvoření volného pohybu osob pro občany EU, a to při zajištění obecné bezpečnosti, prostřednictvím boje proti terorismu a všem formám organizované trestné činnosti.¹⁵ Jedná se o vytvoření prostoru bez vnitřních hranic, ve kterém je zaručen volný pohyb osob ve spojení s vhodnými opatřeními týkajícími se ochrany vnějších hranic, azylu, přistěhovalectví a předcházení a potírání zločinnosti (čl. 3 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii).

Vymezení 3 základních pojmů prostoru svobody, bezpečnosti a práva lze tímto způsobem. Prostorem svobody je myšleno reálné zajištění volného pohybu osob,

¹⁴SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 6. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-752-1, s. 87-88

¹⁵ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. přepracované a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-783-2, s. 153-157

Smlouva o Evropské unii. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 29.7.1992, s. 1—112 Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0008.02/DOC_1&format=PDF

ale zároveň také ochrana základních práv a svobod s důrazem na zásadu nediskriminace. Jedná se zejména o azylovou a cizineckou politiku. Prostor bezpečnosti obsahuje opatření zaměřená proti trestné činnosti – zejména terorismu a všem formám závažné trestné činnosti. Zde figuruje oblast policejní a soudní spolupráce v trestních věcech. Poslední ze základních oblastí, tedy prostor práva, se zaměřuje na otázku postupného odstraňování rozdílů existujících mezi jednotlivými členskými státy v oblasti trestního a občanského práva. V oblasti trestního práva se jedná zejména o zlepšení koordinace v trestním stíhání a stanovení minimálních norem v oblasti jak práva hmotného, tak procesního.¹⁶

¹⁶ PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*. Praha: Linde, 2010. Vysokoškolské právní učebnice. ISBN 978-80-7201-114-6, s. 130-132

SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 6. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-752-1, s. 376

Smlouva o Evropské unii. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 29.7.1992, s. 1—112 Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0008.02/DOC_1&format=PDF

2. Justiční spolupráce v trestních věcech v EU

Justiční spolupráce v trestních věcech je založena na zásadě vzájemného uznávání rozsudků a soudních rozhodnutí a zahrnuje sblížení právních předpisů členských států v několika oblastech.¹⁷ Její právní základ je zakotven ve Smlouvě o fungování EU, a to konkrétně v člancích 82 až 86.¹⁸ Tato forma spolupráce zahrnuje jak orgány soudní, tak orgány veřejné žaloby. Při definici subjektů justiční spolupráce v trestních věcech bývá užíván pojem „příslušné ministerstvo a justiční či obdobný orgán“. Pojmem ministerstvo je myšlený ústřední orgán státní správy, který je zapojený do systému mezinárodní spolupráce, a vystupuje jako představitel politické moci, zatímco termín justiční či obdobný orgán zahrnuje soudy jako nezávislé orgány rozhodující o vině a trestu, a také orgány veřejné žaloby tvořící součást moci výkonné. Mezi základní instituce justiční spolupráce v trestních věcech patří styční soudci, Evropská soudní síň, Eurojust a Úřad veřejného žalobce. Justiční spolupráce v trestních věcech je v praxi velmi úzce propojena také s oblastí policejní spolupráce. Tato forma spolupráce je zaměřena na prevenci a represi trestné činnosti.¹⁹

2.1 Počátky spolupráce v trestních věcech

Problematika spolupráce v trestních věcech není zmíněna v žádném z ustanovení zakládajících smluv. V počátcích bylo tedy v boji proti přeshraniční trestné činnosti využíváno nástrojů mezinárodního práva a dvoustranných či vícestranných mezinárodních smluv. V 70. letech 20. století začala Evropskou unii ovlivňovat vlna terorismu a reakcí na tyto incidenty byla v roce vytvořena skupina TREVI, jejíž

¹⁷ Justiční spolupráce v trestních věcech | Fakta a čísla o Evropské unii | Evropský parlament. [online]. [cit. 1.1.2023]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/155/justicni-spoluprace-v-trestnich-vecech>

¹⁸ Smlouva o fungování Evropské unie. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 7.6. 2016, s. 47. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>

¹⁹ VLASTNÍK, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. IFEC, Beroun, 2008. Prameny a nové proudy právní vědy. ISBN 978-80-87146-04-0, s. 20-23

hlavní náplní se stala informační výměna mezi zástupci vlád, bezpečnostními experty a policisty. Tato skupina je od vzniku Evropské unie začleněna do 3. pilíře.

Úvahy o vytvoření evropského trestního prostoru se začaly objevovat koncem 70. let 20. století. Prvním projektem v této oblasti byl plán V.G. d'Estainga z roku 1977, který se zaměřoval na oblasti týkající se mechanismů spolupráce. Projekt se každopádně prokázal neúspěšným, stejně jako návrh na založení Evropského trestního soudu z roku 1982.

Podstatnou část zde poté hrají schengenské dohody, v důsledku kterých se v letech 1985 – 1990 postupně ruší kontroly na vnitřních hranicích členských států, a vzniká tím prostor pro volný pohyb osob včetně pachatelů trestné činnosti. To přispělo k posílení policejní spolupráce a také spolupráce justičních orgánů v trestních věcech, kterým jsou doplněna ustanovení Evropské úmluvy o vydávání z roku 1957, ustanovení Evropské úmluvy o vzájemné pomoci v trestních věcech z roku 1959, Smlouvy o vydávání osob a právní pomoci v trestních věcech z roku 1962 a také Úmluvy Rady Evropy o předávání odsouzených osob z roku 1983. Zavádí se také možnost přímého styku mezi orgány a jsou zjednodušeny podmínky vzájemné právní pomoci. Je zakotven princip *ne bis in idem*, který zaručuje, že nelze dvakrát rozhodovat o téže věci a posiluje tak důvěru v právní systém. Do této doby každopádně neexistovalo žádné ustanovení, které by tuto problematiku řešilo konkrétně. Zásadní změnu přinesla až Maastrichská smlouva, která vstoupila v platnost v roce 1993.²⁰

²⁰ VLASTNÍK, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. IFEC, Beroun, 2008. Prameny a nové proudy právní vědy. ISBN 978-80-87146-04-0, s. 26-28

3. Evropská unie v boji proti terorismu

3.1 Úvod do problematiky terorismu

Terorismus je jedním z fenoménů, který v dnešní době hraje významnou roli v kategorii bezpečnostních hrozeb. Jedná se o mezinárodní jev – týká se tedy všech států. Jednou z možností, jak terorismus definovat, je jako násilnou formu prosazování politických zájmů stoupenců určité radikální ideologie (politické, náboženské, nacionalistické, separatistické, ekologické a jiné), přičemž obětí je v drtivé většině případů civilní obyvatelstvo.²¹ Jedná se o plánované, promyšlené a politicky motivované násilí, které je použito vůči nezúčastněným osobám jako nástroj k dosažení cílů, přičemž účelem je vyvolat strach a nejistotu.²² Útočníci při svých činech využívají mnoha metod, ať už jde o bombové útoky, atentáty či jiné násilné činy. Jedná se o velmi nepředvídatelný jev, proto je neustálá připravenost a prevence důležitým faktorem.

V rámci Evropské unie je problematika terorismu obrovským tématem, kterému je věnováno mnoho pozornosti. Počet spáchaných či alespoň připravovaných teroristických útoků se na území států Unie v posledních letech rapidně zvýšil a je potřeba se s tímto fenoménem nějakým způsobem vypořádat. Terorismus totiž představuje jeden z nejzávažnějších útoků na právní stát a demokracii – tedy na hodnoty, na kterých si Evropská unie zakládá. Jedná se každopádně o velmi komplikovanou problematiku, která z hlediska trestního práva zahrnuje mnoho skutkových podstat. K přiblížení bych uvedla například výrobu, přepravu nebo držení zbraní, výbušnin, nukleárních, biologických nebo chemických zbraní, únos dopravních prostředků, braní rukojmí, vraždění a mnoho dalších. Pro účely trestního práva je také nutno dbát na subjektivní stránku činu, která musí splňovat zvláště orientovaný úmysl pachatele a speciální pohnutku. Úmyslem pachatele je v tomto případě vzbudit strach u široké veřejnosti, pocit úzkosti, bezmoci, ohrožení

²¹ Terorismus | BIS. *Bezpečnostní informační služba České republiky | BIS* [online]. 2023. Bezpečnostní informační služba [cit. 8.01.2023]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/terorismus/>

²² Definice pojmu terorismus – Ministerstvo vnitra České republiky. *Úvodní strana – Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2022. Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 10.01.2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>

a za jejich pomoci vyvolat destabilizaci ústavního zřízení, politického a hospodářského zřízení státu, oslabení jeho obranyschopnosti, rozvrácení struktury soudnictví apod.²³

3.2 Terorismus v unijním právu

Pojem terorismus zmiňuje Lisabonská smlouva buď samostatně v čl. 69 písm. b), nebo bývá podřazován pod termín organizovaná trestná činnost.²⁴ Evropská unie každopádně začala tuto problematiku řešit již v období před vznikem Lisabonské smlouvy a v 70. letech 20. století přijala Rada Evropy první dokument týkající se tohoto tématu – Evropskou úmluvu o potlačování terorismu z roku 1977. Ta ale pouze vyjmenovávala některé z konkrétních projevů terorismu. První koordinovaná akce v oblasti boje proti terorismu proběhla v roce 1976 a udála se formou schůze ministrů vnitra a spravedlnosti. Jednalo se o neformální spolupráci v oblasti bezpečností spolupráce a tento mechanismus si odnesl název TREVI.

Významný materiální i formální posun ve spolupráci v boji proti terorismu přinesly jak Maastrichtská, tak Amsterdamská smlouva. Zásadní impuls k rozvoji unijní spolupráce v boji proti terorismu přinesl nechvalně známý útok na Světové obchodní centrum v USA v roce 2001. Ten vyvolal reakci Evropské rady v podobě mimořádné schůze, jejíž účelem bylo zhodnocení mezinárodní situace. Výsledkem byla shoda na názoru, že boj s terorismem by měl být jednou z hlavních priorit Evropské unie. Tato událost nebyla ale jediným případem, který vyvolal změny v oblasti právních úprav – významnou roli zde poté hrály také teroristické útoky v Madridu a Londýně či útoky v Paříži a Bruselu. Podle těchto událostí lze protiteroristická opatření zakotvená v právních nástrojích rozdělit do

²³ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s.86-89

²⁴ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. přepracované a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-783-2, s. 417

Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, podepsaná v Lisabonu dne 13. prosince 2007. In: *EUR-Lex*. 2007/C 306/01. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A12007L%2FTXT>

5 následujících období:

- a) před vstupem Maastrichské smlouvy v platnost (do r. 1993)
- b) po vstupu Maastrichské smlouvy v platnost (od r. 1993)
- c) po teroristických útocích v USA (11. září r. 2001)
- d) po teroristických útocích v Madridu (2004) a Londýně (2005)
- e) a po teroristických útocích v Paříži a Bruselu (2016).²⁵

Jak už jsem tedy výše zmínila, nejzásadnějším rokem v oblasti právních úprav problematiky terorismu byl rok 2001. Jedním z prvních cílů byla snaha o dosažení jednotné definice terorismu, kterou Evropský parlament začlenil do svého doporučení z 5.9. 2001. Definice by měla podle tohoto dokumentu obsahovat 3 základní znaky, a to použití násilí proti zemi a jejímu obyvatelstvu, specifickou motivaci (ideologické přesvědčení, fanatismus, touha po zisku), a v poslední řadě záměr vyvolat pocit strachu a nejistoty. V roce 2001 vyšla také řada dalších právních aktů týkajících se boje proti terorismu. Mezi nejvýznamnější bych uvedla nařízení Rady č. 2580/2001 z 27. 12. o zvláštních omezujících opatřeních namířených proti určitým osobám a subjektům s cílem bojovat proti terorismu, nařízení Rady č. 467/2001 z 9.3., kterým se zmrazuje majetek určitých osob a skupin, společný postoj Rady z 27.12. 2001 o boji proti terorismu, společný postoj Rady z 27.12. 2001 o uplatnění zvláštních opatření v policejní a justiční spolupráci v boji s terorismem a směrnici Evropského parlamentu a Rady 2001/970/ES z roku 2001 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz. Důležité je také zmínit Úmluvu o vzájemné pomoci v trestních věcech z roku 2000, která je též velmi důležitým právním nástrojem. V návaznosti na výše zmíněné právní akty přijala Rada v roce 2002 rámcové rozhodnutí 2002/475/SVV, kterým již v preambuli apeluje na nutnost jednotnosti definice teroristických činů a vyzývá státy ke stanovení trestů, které odpovídají závažnosti tohoto fenoménu.²⁶

²⁵ PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*. Praha: Linde, 2010. Vysokoškolské právní učebnice. ISBN 978-80-7201-114-6, s. 417-418

FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právníká, s. 89-90

V roce 2017 nastala další razantní změna v oblasti právních úprav, která překonala úpravu dosavadní, a jedná se o směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2017/541 o boji proti terorismu. Ta se opětovně zabývá sjednocením definice terorismu, která se každopádně téměř vůbec neliší od již zmiňované definice z roku 2001. Nová definice je ale na rozdíl od té staré vymezena v čl. 3 odst.1 desíti konkrétními trestnými činy, které lze považovat za terorismus. Nově také definuje v čl. 2 odst. 3 pojmy teroristická skupina a strukturovaná skupina. Teroristickou skupinou je myšlena strukturovaná skupina více než dvou osob existující po delší dobu, která jedná ve shodě s cílem páchat teroristické trestné činy; za „strukturovanou skupinou“ se považuje skupina, která není nahodile vytvořena za účelem bezprostředního spáchání trestného činu, přičemž její členové nemusejí mít formálně vymezené úlohy a není nezbytná kontinuita členství ani rozvinutá struktura. Směrnice dále apeluje na členské státy, aby u skutkové podstaty terorismu zajistily ve svých právních systémech účinné, přiměřené a odrazující tresty, které mohou vést i k předání nebo vydání pachatele. To se netýká pouze konkrétních teroristických činů, ale také úmyslných jednání spojených s teroristickými aktivitami, i když reálně nedojde ke spáchání žádného teroristického útoku. V tomto případě v hlavě třetí taxativně vyjmenovává případy, jako je například poskytování výcviku k terorismu, podstoupení výcviku k terorismu, vycestování za účelem terorismu atd. Velmi důležitou oblastí v této problematice je také zajištění potřebné pomoci pro oběti a jejich rodiny, které se samostatně věnuje hlava pátá této směrnice.²⁷

²⁶ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. přepracované a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-783-2, s. 418

FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 90-93

Rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu. In: *EUR-lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32002F0475>

²⁷ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s.93-94

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541 ze dne 15. března 2017 o boji proti terorismu. In: *EUR-lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32017L0541>

3.3 Česká právní úprava terorismu

Zákon č. 40/2009 Sb. (trestní zákoník) vyjmenovává v kategorii trestných činů proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci dvě základní skutkové podstaty týkající se problematiky terorismu. Konkrétně se jedná o teroristický útok (§ 311) a teror (§ 312). Dále poté konkretizuje trestnost jednotlivých činů v této oblasti a zmiňuje účast na teroristické skupině (§ 312a), financování terorismu (§ 312d), podporu a propagaci terorismu (§ 312e), vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f) a nepřekažení trestného činu (§ 367 odst. 1). V případech terorismu i teroru se jedná o zvláště závažné zločiny, u kterých je trestná již příprava. Projevy terorismu můžeme mimo vyjmenované paragrafy najít také v jiných skutkových podstatách, jako je například krádež (§205) či vydírání (§175). V těchto případech je uvedena specifikace projevu terorismu způsobem, je-li spáchán takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu (§ 312d) nebo vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f).²⁸

²⁸ Zákon č. 40/2009 Sb. – Trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi*. 8.1. 2009. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

Trestněprávní úprava – Centrum proti hybridním hrozbám. *Úvodní strana – Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2022. Ministerstvo vnitra České republiky. cit. 14.01.2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/trestnepravni-uprava.aspx>

4. Drogová problematika v právu Evropské unie

4.1 Problematika drog – úvod

Drogová problematika je jedním z fenoménů, se kterým se se potýkají téměř všechny státy světa – ať už jde o výrobu či následnou distribuci. V obou případech se jedná o nelegální činnosti, za které hrozí trest. Charakteristickým rysem pro tento ilegální obchod je, že se pojí s vysokými nezdaněnými finančními příjmy, které jsou v mnoha případech spojeny také s následným procesem praní špinavých peněz. Tyto peníze jsou poté využívány k dalším různým účelům, které ne vždy spadají do mezí zákona.²⁹

Zprvu bych ráda definovala, co termín „drogy“ vlastně obnáší. Jedná se o návykové látky, které můžeme podle původu rozdělit na uměle vyrobené (syntetické) a přírodní. Tyto substance se vyznačují svými jednotlivými účinky na lidskou psychiku, a to tím způsobem, že mění myšlení, citění, jednání a prožívání okolní reality – a to včetně vnímání sebe samého. Podle tohoto kritéria je dále dělíme na látky tlumivé (opiáty – např. heroin, fentanyl), stimulační (např. pervitin, extáze, kokain) a halucinogenní (např. LSD, houbičky). Legislativy jednotlivých států poté určují, zda se v dané zemi jedná o legální či ilegální substanci.

Mezi hlavní celosvětové problémy se řadí konkrétně zneužívání těchto látek a obchodování s nimi, jelikož je obecně známo, že drogy mají vysoký závislostní potenciál. Významnou roli hraje z tohoto hlediska také jejich negativní vliv na fyzickou stránku, kdy může jejich užívání způsobit selhání životně důležitých orgánů nebo jejich trvalé poškození. Není ale pravidlem, že všechny látky, které mají negativní vliv na organismus, musí být striktně nelegální. Mezi nejznámější legální drogy bych ráda uvedla alkohol či nikotin, které jsou společností tolerované, a přesto se jejich míra nebezpečnosti nijak neliší od látek nelegálních. Z hlediska míry škodlivosti dělíme drogy na „měkké“ a „tvrdé“. Toto rozdělení každopádně neřeší legalitu, jelikož měkké drogy zahrnují jak látky legální (nikotin),

²⁹ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s.171

tak ilegální (marihuana). Toto označení ale neznámá, že by tyto látky byly bezpečné – škodlivost tabáku je dle mého názoru všem známou informací, každopádně společnost má u těchto látek větší toleranci než u látek tvrdších. Tvrdé drogy se totiž vyznačují vysokou mírou zdravotní, sociální i ekonomické škodlivosti. Do této skupiny se řadí např. heroin, kokain, pervitin nebo překvapivě také alkohol.³⁰

To, že jsou drogy v dnešní společnosti nemalým problémem, potvrzují i statistiky Evropské unie týkající se užívání drog. Ty uvádí, že 83,4 milionů dospělých občanů EU alespoň jednou v životě užilo nelegální drogu. V roce 2020 užilo například 22,2 milionů dospělých konopí, 3,5 milionů kokain a 2,6 milionů extázi. Počet nelegálních záchytů v tomto roce přitom překročil 1 milion. Jak můžeme vidět, jedná se o nemalá čísla, která mají bohužel rostoucí tendenci.³¹

4.2 Evropská právní úprava v oblasti drog a obchodování s nimi

Ilegální obchodování s drogami představuje jednu z oblastí tzv. „evropských trestných činů“ vymezených čl. 83 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie. K této problematice je vázáno mnoho právních aktů, které se snaží o jeho potlačení. Právo neupravuje pouze problematiku drog, ale zaměřuje se také na jejich prekurzory. Tímto pojmem jsou myšleny látky, které je potřebné k výrobě výsledných substancí – jako například efedrin, který je prekurzorem k výrobě metamfetaminu.³²

Jako první bych ráda zmínila fakt, že Evropská unie je členem OSN a právní úprava tedy navazuje na mezinárodní rámec úmluv OSN. Úmluvy OSN týkající se

³⁰Návykové látky (drogy) | NZIP. NZIP – *Národní zdravotnický informační portál* [online]. [cit. 17.1.2023]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/323-navykove-latky-drogy>

³¹Trh s drogami v EU – Consilium. *Home – Consilium* [online]. [cit. 17.1.2023]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/eu-drug-market/>

³²FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 175-176

Smlouva o fungování Evropské unie. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 7.6. 2016, s. 47. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>

potlačení nelegálního obchodování s drogami představují v současnosti jedny z nejzásadnějších právních aktů. V této souvislosti bych uvedla hned několik právních předpisů. Prvním z nich je Jednotná úmluva OSN o omamných látkách z roku 1961 ve znění protokolu z roku 1972, která v čl. 2 vyjmenovává látky podléhající kontrole, zavádí omezení výroby a dovozu drog (čl. 21) a uvádí opatření proti zneužívání omamných látek (čl. 38). Dalším důležitým předpisem je Úmluva o psychotropních látkách z roku 1971, která v čl. 2 zavádí mechanismus rozšiřování, změny kategorizace a vyjímání látek ze seznamů látek podléhajících kontrole, v čl. 1 písm. e) uvádí definiční kritéria psychotropní látky, omezuje předepisování vyjmenovaných látek lékaři (čl. 5) a zavádí kontrolu reklamy psychotropních látek (čl. 10). V oblasti ilegálního obchodování s drogami figuruje Jednotná úmluva proti nezákonnému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988, která se zaměřuje na sblížení právních řádů, možnosti zabavení finančních prostředků pocházejících z trestné činnosti, maximalizaci právní pomoci v drogových věcech a specifikování prostředků proti nelegálnímu obchodu s drogami na moři. K problematice drog se poté vztahuje také Mezinárodní úmluva proti dopingů a Rámcová úmluva Světové zdravotnické organizace o kontrole tabáku.³³

V roce 2004 vydala Evropská unie vedoucí harmonizační právní akt v této oblasti – Rámcové rozhodnutí Rady 2004/757/SVV ze dne 25. října 2004, kterým stanovila minimální ustanovení týkající se znaků skutkových podstat trestných činů a sankcí v oblasti nedovoleného obchodu s drogami. Toto rozhodnutí definuje

³³ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 176-177

Analýza mezinárodního a národního legislativního rámce protidrogové politiky a mezinárodních, národních a regionálních strategických dokumentů [online]. *Praha: Úřad vlády České republiky*. 2018. [cit. 18.1.2023]. Dostupné z: <https://www.rozvojadiktologickychsluzeb.cz/wp-content/uploads/2022/01/1-analyza-mezinarodniho-a-narodniho-legislativniho-ramce.pdf>

Vyhláška ministra zahraničních věcí 47/1995 Sb. o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách ze dne 27. dubna 1965. In: *Ministerstvo vnitra České republiky*. Dostupné z: [file:///C:/Users/barbo/Downloads/Jednotn%C3%A1_%C3%BAmluva_o_omamn%C3%BDch_l%C3%A1tk%C3%A1ch%20\(10\).pdf](file:///C:/Users/barbo/Downloads/Jednotn%C3%A1_%C3%BAmluva_o_omamn%C3%BDch_l%C3%A1tk%C3%A1ch%20(10).pdf)

Vyhláška ministra zahraničních věcí 62/1989 Sb. o Úmluvě o psychotropních látkách ze dne 21. dubna 1989. In: *Ministerstvo vnitra České republiky*. Dostupné z: [file:///C:/Users/barbo/Downloads/Vyhlaska_MZV_c_62-1989_Sb_o_Umluve_o_psychotropnich_latkach%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/barbo/Downloads/Vyhlaska_MZV_c_62-1989_Sb_o_Umluve_o_psychotropnich_latkach%20(5).pdf)

v čl. 1 odst. 1 drogy s odkazem na úmluvy OSN, ukládá v čl. 2 přijetí opatření ke sjednocení právní úpravy trestných činů souvisejících s nedovoleným obchodem s drogami a prekursory a zaměřuje se také v čl. 6 na odpovědnost právnických osob. Toto rámcové rozhodnutí stanovuje v čl. 4 základní pravidla týkající se trestních sazeb v oblasti drog i prekursorů. V čl. 4 odst. 1 ukládá státům povinnost, aby za takové trestné činy stanovily tresty odnětí svobody s horní hranicí nejméně jeden až tři léta. V odst.2 článku 4 uvádí také specifikum u případů, kdy se jedná o velké množství drog nebo o drogy, které nejvíce poškozují zdraví, nebo následkem činu byla těžká újma na zdraví velkého počtu osob. V takovém případě musejí členské státy ustanovit horní hranici trestní sazby nejméně 5 až 10 let odnětí svobody. Evropská legislativa každopádně neuvádí, co se rozumí pod pojmy „velké množství drog“ a „drogy, které nejvíce poškozují zdraví nebo vedou k závažnému poškození zdraví“. Implementace těchto pojmů do právních řádů je pak úkolem jednotlivých členských států.³⁴

V roce 2004 vyšlo také Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004, o prekursorech drog, které definuje prekurzory, zavádí povinnost dokumentace a ukládá povinnosti obchodujícím subjektům. V roce 2005 vydala Evropská unie v souvislosti s problematikou prekursorů také Nařízení Rady (ES) č. 111/2005, ze dne 22. prosince 2004, kterým stanovila pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi. V roce 2013 poté vychází 2 nová nařízení týkající se prekursorů, která mění předchozí nařízení z roku 2004 a 2005. Konkrétně se jedná o nařízení č. 1258/2013 ze dne 20. listopadu 2013, kterým se mění nařízení (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog a nařízení č. 1259/2013 ze dne 20. listopadu 2013, kterým se mění nařízení Rady

³⁴ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 176-177

Analýza mezinárodního a národního legislativního rámce protidrogové politiky a mezinárodních, národních a regionálních strategických dokumentů [online]. *Praha: Úřad vlády České republiky*. 2018. [cit. 18.1.2023]. Dostupné z: <https://www.rozvojadiktologickychsluzeb.cz/wp-content/uploads/2022/01/1-analyza-mezinarodniho-a-narodniho-legislativniho-ramce.pdf>

Rámcové rozhodnutí Rady 2004/757/SVV ze dne 25. října 2004, kterým se stanoví minimální ustanovení týkající se znaků skutkových podstat trestných činů a sankcí v oblasti nedovoleného obchodu s drogami. In: EUR-Lex. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32004F0757>

(ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi.

Dále v roce 2006 vyšlo Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1920/2000 o Evropském monitorovacím centru pro drogy a drogovou závislost. Cílem tohoto monitorovacího centra je poskytovat věcné, objektivní, spolehlivé a srovnatelné informace o drogách, jejich závislostním potenciálu a jejich důsledcích na celoevropské úrovni. Pro jednotlivé státy plyne z tohoto nařízení povinnost poskytování součinnosti, povinnost poskytnout informace o výrobě nových psychoaktivních látek a přípravků obsahujících nové psychoaktivní látky a povinnost vnitrostátní orgánů zajistit činnost svých kontaktních míst v oblasti shromažďování a analýzy údajů na vnitrostátní úrovni.³⁵

Jako poslední právní akt týkající se problematiky drog bych uvedla Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2017/2103/EU, ze dne 15. listopadu 2017, kterou se mění rámcové rozhodnutí Rady 2004/757/SVV s cílem zahrnout do definice drogy nové psychoaktivní látky a zrušuje rozhodnutí Rady 2005/387/SVV. Obsahem je stanovení postupu, jakým jsou nové psychoaktivní látky, které nejsou uvedeny v Jednotné úmluvě OSN o omamných látkách z roku 1961, zařazovány na seznam drog. Psychoaktivními látkami jsou podle čl. 1 odst. 1 písm. b) myšleny takové substance, které mohou představovat zdravotní nebo společenská rizika podobná těm, které představují látky již uvedené v úmluvách. Tímto krokem se Evropská unie snaží reagovat na neustálý vývoj v této oblasti, jelikož se na trhu objevují stále nové a nové látky, které mohou mít velmi škodlivý potenciál.³⁶

³⁵ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 178-179

Analýza mezinárodního a národního legislativního rámce protidrogové politiky a mezinárodních, národních a regionálních strategických dokumentů [online]. *Praha: Úřad vlády České republiky*, 2018. [cit. 18.1.2023]. Dostupné z: <https://www.rozvojadiktologickychsluzeb.cz/wp-content/uploads/2022/01/1-analyza-mezinarodniho-a-narodniho-legislativniho-ramce.pdf>

³⁶ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 179-180

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2103 ze dne 15. listopadu 2017, kterou se mění rámcové rozhodnutí Rady 2004/757/SVV s cílem zahrnout do definice drogy nové psychoaktivní látky a zrušuje rozhodnutí Rady 2005/387/SVV. In. EUR-Lex. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:32017L2103>

4.3 Drogy a česká právní úprava

Český trestní zákoník se zabývá problematikou drog v paragrafech §253 - §257. Paragraf §253 je svým obsahem nejrozsáhlejší a dle mého názoru také nejzásadnější. Zabývá se nedovolenou výrobou a jiným nakládáním s omamnými a psychotropními látkami a s jedy. Dovolím si doslovně uvést odstavec 1 tohoto paragrafu, který uvádí, že *kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem*. Zde můžeme vidět, že trestní sazba plně odpovídá požadavkům již výše zmiňovaného rámcového rozhodnutí. Další paragrafy se zabývají přechováváním omamných a psychotropních látek a jedu (§254), nedovoleným pěstováním rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku (§255), výrobou a držením předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu (§256) a šířením toxikomanie (§257). Výjimkou jsou v českém právním systému případy pěstování konopí, hub nebo jiných rostlin obsahující omamnou nebo psychotropní látku. V těchto případech trestní zákoník hovoří o „množství větším než malém“.³⁷

³⁷Zákon č. 40/2009 Sb. – Trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi*. 8.1. 2009. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

5. Obchodování s lidmi, sexuální zneužívání dětí a dětská pornografie

5.1 Obchodování s lidmi

Obchodování s lidmi je z hlediska trestního práva považováno za jednu z nejzávažnějších forem trestné činnosti. Jedná se o moderní formu dříve celosvětově rozšířeného obchodu s otroky. Ohrožuje lidská práva a základní hodnoty demokratické společnosti tím, že upírá lidským bytostem svobodu, důstojnost a útočí na jejich integritu. Oběť bývá držena v prostředí, ve kterém je nějak znevýhodněna, a kde je různými způsoby vykořisťována za účelem majetkového prospěchu pachatele. Pachatelé si uvědomují, že nejjednodušším způsobem je v tomto případě přepravit oběť do jiného státu, kde nezná jazyk, svá práva a nemá se na koho obrátit.³⁸ Pro obchodování s lidmi je tedy poměrně běžnou záležitostí, že má přeshraniční rozměr. Mezi nejčastější způsoby, jak lidi k takovému otroctví přinutit, patří fyzické násilí, únosy nebo také podvody formou nových pracovních příležitostí. V těchto případech dává pachatel oběti falešné sliby o přivýdělku, které ale ani zdaleka nejsou pravdivé, a vedou čistě jen k vylákání a následnému zneužití. Nejpočetnější formou je obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování, které tvoří zhruba 79 % případů, každopádně nelze opomenout ani další formy, jako například únosy spojené s ilegálním prodejem tělesných orgánů, domácí služebnictvo či nucené práce.³⁹

5.1.1 Evropská právní úprava obchodování s lidmi

O tom, že je obchodování s lidmi jasným trestným činem, vypovídá již Charta základních práv Evropské unie, která ve svém čl. 5 toto jednání výslovně zakazuje. Klíčovým právním aktem v této oblasti je Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí

³⁸ Obchodování s lidmi – Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana – Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2023, Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/o-nas-prevence-kriminality-obchodovani-s-lidmi.aspx>

³⁹FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 148-152

Rady 2002/629/SVV. Cílem této směrnice je stanovení minimálních společných pravidel pro určování trestných činů obchodování s lidmi a pro trestání pachatelů. Zabývá se rovněž opatřením pro lepší prevenci a posílením ochrany obětí.

Podle čl. 2 odst. 1 této směrnice je za trestné úmyslné jednání považováno najímání, převoz, převod, ukrývání nebo příjem osob za použití síly, a to za účelem vykořisťování. Vykořisťování musí v tomto případě podle 3. odst. obsahovat pohlavní vykořisťování nebo prostituci, nucenou práci a služby včetně žebrání, otroctví, využívání jiných osob k trestné činnosti či odebírání lidských orgánů. Sankce jsou v tomto případě stanoveny v čl. 4 odst. 1 s horní hranicí trestu odnětí svobody ve výši nejméně 5 let. Specifikum je uvedeno v čl. 4 odst. 2. u případů s přitěžující okolností – např. pokud byl trestný čin spáchán na oběti, která je zvlášť zranitelná, nebo pokud byl spáchán v rámci zločinného spolčení. Zde je uvedena hranice trestu odnětí svobody ve výši nejméně 10 let.

Směrnice se v zabývá také pomocí obětem tohoto trestného činu, a to v průběhu trestního stíhání i po něm. Mezi hlavní příklady podpory obětí bych uvedla ubytování v bezpečných domovech, poskytnutí lékařské a psychologické pomoci, informačních služeb a tlumočení. Zvláštní pozornost je věnována případům, u kterých jsou oběti děti nebo dospívající. Zde jsou k dispozici další opatření jako tělesná a psychosociální podpora, přístup ke vzdělávání, případně možnost jmenovat opatrovníka nebo zástupce. Oběti mají také právo na policejní ochranu a právní pomoc, aby mohly uplatnit nárok na odškodnění.

Z hlediska prevence musí jednotlivé státy Unie podniknout kroky, aby zamezily šíření této trestné činnosti, a to zejména formou snížení poptávky, která stimuluje obchodování s lidmi, odbornou přípravou úředníků, tvorbou informačních kampaní atd.⁴⁰

⁴⁰ Prevence obchodování s lidmi a boj proti němu – EUR-Lex. *Úvodní strana – EUR-Lex* [online]. 2018, EUR-Lex. [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/preventing-and-combating-trafficking-in-human-beings.html>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0036>

5.1.2 Obchodování s lidmi v českém právním systému

Skutková podstata trestného činu obchodování s lidmi je zakotvena v ustanovení § 168 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Spadá do kategorie trestných činů proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství. Trestní zákoník kriminalizuje již samotnou přípravu. Dále postihuje řadu dílčích jednání, a to konkrétně nábor ("přiměje, zjedná, najme, zláká, svede"), přepravu ("dopraví"), převzetí nebo následné vykořisťování oběti ("ukryje, zadržuje, přijme nebo vydá, aby jí bylo užito"). Pojem obchodování s lidmi zahrnuje veškeré způsoby vykořisťování člověka za použití některé z forem donucení. Tato právní úprava odráží téměř všechny požadavky již výše zmiňované směrnice – vyhovuje tedy mezinárodním požadavkům.⁴¹

5.2 Sexuální zneužívání dětí a dětská pornografie

Sexuální zneužívání dětí je jedním z fenoménů, se kterým se společnost potýká již od dávné minulosti. Přesto patří k našim přirozeným biologickým instinktům děti chránit a ve většině států je toto téma absolutně nepřípustné. První jednotná definice sexuálního zneužívání dětí byla obsažena v doporučení Zdravotní komise Rady Evropy z roku 1992 ve Strassbourgu. Podle této definice je sexuálním zneužíváním dítěte myšleno nepatřičné vystavení dítěte pohlavnímu kontaktu, činnosti či chování, které zahrnuje jakékoli sexuální dotýkání, styk či vykořisťování kýmkoli, komu bylo dítě svěřeno do péče, anebo kýmkoli, kdo dítě zneužívá. V praxi jsou rozlišovány 2 způsoby zneužití – a to bezdotykové a dotykové. Mezi bezdotykové zneužívání je řazen exhibicionismus (cílené obnažování genitálií), voyerství (dosahování sexuálního vzrušení na základě sledování svlékajících se či nahých dětí) a verbální zneužívání (telefonáty se sexuálním podtextem). Dotykové zneužívání poté zahrnuje vynucený pohlavní styk (znásilnění), intrafemorální pohlavní styk (simulovaná soulož), osahávání genitálií dítěte, dráždění pohlavních orgánů dítěte, nucení dítěte k masturbaci a orální sexuální

⁴¹ Obchodování s lidmi – Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana – Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2023, Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/o-nas-prevence-kriminality-obchodovani-s-lidmi.aspx>

aktivity. Specifickou formou je tzv. komerční zneužívání dětí, při kterém je dítě využíváno k sexuálním účelům výměnou za peníze nebo odměnu v naturáliích. Do této kategorie spadá dětská pornografie, dětská prostituce a obchod s dětmi za účelem sexuálního zneužívání. I v tomto případě se jedná trestnou činnost s převážně přeshraničním charakterem, a proto je velmi důležité zabezpečit ochranu dětí ve všech členských státech.⁴²

5.2.1 Sexuální zneužívání dětí v právu Evropské unie

Jak už jsem dříve zmiňovala, Evropská unie je členem Organizace spojených národů a je vázána právními akty, které OSN vydá. Proto bych jako první právní akt v této oblasti uvedla Úmluvou Organizace spojených národů o právech dítěte z roku 1989, která vyzdvihuje nejlepší zájem dítěte a vyzývá státy, aby vytvořily podmínky aktivní a tvůrčí účasti dětí na společenském a politickém životě.⁴³

Na tuto úmluvu navazuje současný vedoucí právní akt v této oblasti – směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2011/93/EU o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii ze dne 13. 12. 2011, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV. Tato směrnice je velmi úzce spjata s výše zmiňovanou směrnicí o obchodování s lidmi, jelikož obchodování s lidmi bývá často spjata právě se sexuálním zneužíváním dětí. Podle této směrnice představuje pohlavní zneužívání a pohlavní vykořisťování dětí včetně dětské pornografie závažné porušování základních práv, zejména tedy práv dítěte na ochranu a péči nezbytnou pro jeho blaho, které stanovuje již výše zmiňovaná Úmluva OSN o právech dítěte a Listina základních práv Evropské unie.

Směrnice v čl. 2 vyjmenovává klíčové pojmy spjaté s touto problematikou. Pro účely této práce bych ráda definovala některé z pojmů, a to konkrétně pojmy „dítě“,

⁴² Mýty a fakta o sexuálním zneužívání dětí | Šance Dětem. *Homepage | Šance Dětem* [online]. [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/myty-fakta-o-sexualnim-zneuzivani-deti>

⁴³ Komerční sexuální zneužívání dětí – Dokumenty – Ministerstvo vnitra České republiky. *Úvodní strana – Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2023, Ministerstvo vnitra České republiky, [cit. 27.01.2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/komercni-sexualni-zneuzivani-deti-dokumenty.aspx>

„věk pohlavní vyspělosti“, „dětská pornografie“ a „dětská prostituce“. Dítětem je podle čl. 2 písm. a) myšlena každá osoba mladší 18 let a věku pohlavní vyspělosti dosahuje podle čl. 2 písm. b) překročením věku uvedeného v jednotlivých právních předpisech členských států. Věk pohlavní vyspělosti se v jednotlivých státech pohybuje v rozmezí od 13 do 17 let. Dětskou pornografií je podle čl. 2 písm. c) myšlen jakýkoli materiál, který zobrazuje dítě, které se účastní skutečného nebo předstíraného sexuálního jednání nebo také realistické obrázky dítěte, na kterých se jednoznačně podílí na sexuálních aktivitách. U dětské prostituce se poté nejedná pouze o videa, ale podle písm. d) téhož článku jde o přímé zneužívání dítěte k sexuálním praktikám, za které jsou dítěti za jeho účast poskytovány či slibovány peníze nebo jiné odměny.

Pro členské státy stanovuje směrnice v této oblasti minimální pravidla týkající se vymezení trestných činů a sankcí. Trestné činy v této oblasti jsou podle této směrnice kategorizovány na trestné činy pohlavního zneužívání (čl.3), trestné činy pohlavního vykořisťování (čl. 4), trestné činy dětské pornografie (čl. 5) a navazování kontaktu s dětmi k sexuálním účelům (čl. 6).

Z hlediska prevence zavazuje v čl. 23 státy, aby přijaly vhodná odrazující opatření zaměřující se na poptávku, která podporuje všechny formy pohlavního vykořisťování dětí. Zároveň apeluje na tvorbu informačních kampaní a výzkumných a vzdělávacích programů v této oblasti. Státy by také měly dbát také na pravidelnou odbornou přípravu státních zaměstnanců, u nichž lze předpokládat, že se mohou dostat do kontaktu s potenciálními nebo reálnými oběťmi.⁴⁴

Zvláštní pozornost je z hlediska právní úpravy věnována navazování kontaktu s dětmi k sexuálnímu účelu. Jedná se o poměrně nový fenomén, jelikož ve většině případů se tato trestná činnost odehrává právě na internetu – a to pomocí falešných uživatelských profilů, kterými se pachatel snaží dítě vylákat a následně

⁴⁴FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 161-166

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541 2011/92/EU ze dne 13. 12 2011o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/ALL/?uri=CELEX:32011L0093>

zneužít. V souvislosti s tímto jevem bych ráda zmínila Úmluvu Rady Evropy o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním a sexuálním zneužíváním z roku 2007, která spolu s výše zmiňovanou směrnicí vyzývá státy ke kriminalizaci navazování kontaktu s dětmi za sexuálním účelem.⁴⁵

5.2.2 Česká právní úprava

Český trestní zákoník řadí trestné činy spojené se sexuálním zneužíváním dětí a dětskou pornografií do kategorie trestných činů proti důstojnosti v sexuální oblasti. V oblasti sexuálního zneužívání dětí figuruje paragraf §187 zabývající se pohlavním zneužitím. Tento paragraf kriminalizuje pohlavní styk s dítětem nebo jakékoli jiné pohlavní zneužití dítěte. Legálního věku způsobilosti k pohlavnímu styku dosahuje dítě v České republice dovršením věku 15 let – soulož s dítětem mladším je tedy brána jako trestný čin.

Dětskou pornografií se poté zabývají paragrafy §192 a §193, které řeší výrobu a jiné nakládání s dětskou pornografií a zneužití dítěte k výrobě pornografie. Trestným činem je ve spojitosti s dětskou pornografií také účast na pornografickém představení nebo jiném obdobném vystoupení, ve kterém účinkuje dítě, nebo navazování nedovolených kontaktů s dítětem s cílem spáchat sexuálně motivovaný trestný čin.⁴⁶

⁴⁵ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 166-168

⁴⁶ Zákon č. 40/2009 Sb. – Trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi*. 8.1. 2009. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

6. Finanční podvody a praní špinavých peněz

6.1 Poškození finančních zájmů Evropské unie

Z hlediska finančních zájmů si Evropská unie zakládá na 2 zásadách – a to na zajištění řádného plnění výdajové stránky rozpočtu Unie a na ochraně finančních zájmů a boji proti podvodům.⁴⁷ Příjmy a výdaje v rozpočtu Unie představují hlavní finanční zájmy, ke kterým se vztahuje většina trestněprávních předpisů týkajících se této problematiky. Evropská unie disponuje v oblasti příjmů vlastními zdroji, které pochází převážně z vybraných cel, daní atd. Výdaje jsou poté směřovány do různých oblastí, jako je například zemědělství nebo zajištění bezpečnosti. Velkým usnadněním pro pachatele této trestné činnosti bylo zavedení volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu. Poměrně velkou roli hraje v oblasti finančních zájmů také zavedení Eura jako společné měny a s tím spjatá problematika padělání finančních prostředků, ke které se také vztahují některé z právních aktů vydané Evropskou unií. Trestná činnost spjatá s financemi má ve většině případech přeshraniční rozměr, tudíž je potřeba ji právně ošetřit ve všech členských státech.⁴⁸

6.1.1 Finanční podvody v právu Evropské unie

Pokusy o poškození finančních zájmů Unie byly zaznamenány prakticky již od samotného vzniku Evropských společenství. Pachatelé se již od začátku snažily získat nemalé obnosy peněz do svého vlastnictví, a proto bylo potřeba na tento problém reagovat. Zakládající smlouvy Evropských společenství problematiku ochrany financí nijak speciálně neupravovaly – prvně ji zmiňuje až smlouva o Evropské unii. Zakotvení této problematiky můžeme zpozorovat také ve Smlouvě o fungování Evropské unie, a to konkrétně v čl. 310 odst. 6 a čl. 325.

⁴⁷ Boj proti podvodům a ochrana finančních zájmů Evropské unie. *Fakta a čísla o Evropské unii | Evropský parlament. 2022* [online]. [cit. 29.1. 2023] Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/32/boj-proti-podvodum-a-ochrana-financnich-zajmu-evropske-unie>

⁴⁸ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 48-52

Tyto články stanovují, že je povinností Evropské Unie a jejích členských států bojovat proti podvodům a jiným protiprávním, které poškozující nebo ohrožují finanční zájmy Unie.

V roce 1995 byla přijata Úmluva o ochraně finančních zájmů Evropský společenství, jejímž cílem bylo umožnit trestně stíhat činy, které poškozují finanční zájmy Evropských společenství. Tato úmluva také apelovala na státy, aby zařadily trestný čin podvodu proti finančním zájmům Evropských společenství do svých právních systémů. Rok na to byly přijaty také 2 protokoly, přičemž jeden z nich se zabýval kriminalizací aktivního a pasivního úplatkářství ve vztahu k jednání porušující finanční zájmy Společenství, zatímco druhý řešil trestnost praní špinavých peněz v souvislosti s aktivní nebo pasivní korupcí.⁴⁹

V roce 2017 vydala Evropská unie klíčový právní akt v této oblasti, který nahradil dosavadní právní úpravu. Jedná se o směrnici Evropského parlamentu a Rady 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie. Podle čl. 1 je cílem této směrnice stanovení minimálních pravidel týkajících se vymezení trestných činů a trestních sankcí s ohledem na boj proti podvodům a jinému protiprávnímu jednání poškozujícímu finanční zájmy Unie, a to za účelem posílení ochrany před trestnou činností, která tyto finanční zájmy poškozuje. V čl. 4 vyzývá také státy ke kriminalizaci určitých jevů jako je praní špinavých peněz nebo korupce úředních osob. Zabývá se také mnoha dalšími aspekty, jako je právní úprava trestní odpovědnosti fyzických a právnických osob nebo promlčecí doba.⁵⁰

6.1.2 Falšování platebních prostředků

⁴⁹ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 52-55

Smlouva o fungování Evropské unie. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 7.6. 2016, s. 47.
Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>

⁵⁰Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie. In: *EUR-lex*.
Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32017L1371>

Myšlenka zavedení společné měny se začala v Evropské unii objevovat již v 60. letech minulého století, a to konkrétně formou hospodářské a měnové unie. Tento mechanismus spočívá v koordinaci hospodářských a fiskálních politik, společné měnové politice a existenci společné měny. Ke spuštění Evropského měnového systému došlo ale díky mezinárodní měnové nestabilitě až v roce 1979.⁵¹

Se zavedením eura se každopádně pojí mnoho bezpečnostních rizik, díky kterým bylo nutné zavedení řádné právní úpravy. V návaznosti na tuto událost vydala Evropská unie 2 nařízení, a to konkrétně nařízení Rady č. 1103/97 ze dne 17. 6. 1997 o některých ustanoveních týkajících se zavedení eura a nařízení Rady č. 974/98 ze dne 3. 5. 1998 o zavedení eura. Tyto právní akty upravují přijetí eura a upřesňují jeho zavedení ve členských státech. Druhé ze zmiňovaných nařízení také v čl. 12 vyzývá členské státy k zabezpečení adekvátních sankcí proti falšování a napodobování bankovek a mincí eura.

V návaznosti na tyto právní akty přijala Evropská unie v roce 2000 rámcové rozhodnutí Rady 2000/383/SVV o zvýšené ochraně trestními a jinými sankcemi proti padělání ve spojitosti se zaváděním eura. Rok poté bylo přijato nové rámcové rozhodnutí Rady 2001/888/SVV, kterým se mění rámcové rozhodnutí 2000/383/SVV o ochraně trestními a jinými sankcemi proti padělání ve spojitosti se zaváděním eura. Tato právní úprava se v roce 2014 dočkala překonání, a to konkrétně směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2014/62/EU o trestněprávní ochraně eura a jiných měn proti padělání, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2000/383/SVV.⁵² Tato směrnice stanovuje minimální pravidla týkající se definic trestných činů a sankcí v oblasti padělání eura a jiných měn. Dále také

⁵¹ Historický vývoj a účel eura. *Evropská unie – Orgány a instituce, právo, rozpočet*. [online]. Evropská unie 2023. [Cit. 2.2. 2023]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/euro/history-and-purpose_cs

Nařízení Rady č. 1103/97 ze dne 17. 6. 1997 o některých ustanoveních týkajících se zavedení eura. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A31997R1103>

Nařízení Rady č. 974/98 ze dne 3. 5. 1998 o zavedení eura. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A31998R0974>

⁵² FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 56-59

zavádí společná ustanovení, jejichž cílem je posílit boj proti těmto trestným činům, zlepšit jejich vyšetřování a zajistit lepší spolupráci v boji proti padělání a finanční kriminalitě.⁵³

6.2 Praní špinavých peněz

S pojmem „praní špinavých peněz“ se za svůj život setkala většina lidí. V odborné terminologii je každopádně pro tento fenomén užíván výraz „legalizace výnosů z trestné činnosti“. Již ze samotného názvu můžeme vidět, že zde existuje přímá spojitost s trestnou činností. Cílem prání špinavých peněz je zakrýt pravý původ peněžních prostředků, které pochází z trestné činnosti. „Vypráním peněz“ pachatel získává tzv. „čisté“ finanční prostředky, přestože peníze byly získány nelegálním způsobem. Snaží uměle vytvořit řetězec kroků, které postupně prodlužuje, komplikuje, až nakonec znemožní propojení majetku s jeho původem. Velmi často se jedná o výnosy z prodeje drog, zcizeného majetku atd. Praní špinavých peněz tedy ve většině případů nevystupuje jako samostatný jev, ale velmi často se pojí s organizovanou trestnou činností. Nelegálně získané finanční prostředky mohou být dále využívány k další trestné činnosti, jako je například nákup drog a následná distribuce.⁵⁴

Cílem regulace v této oblasti je zkomplikovat nejen legalizaci výnosů z trestné činnosti obecně, ale také zabránit důsledkům které z ní plynou, jako je například financování terorismu či nákup omamných a psychotropních látek. V evropském právu vychází právní úprava primárně z mezinárodněprávní úpravy. Praní špinavých peněz zmiňuje již Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988. Další významnou mezinárodní smlouvou je Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu ze dne 8. 11. 1990 („Štrasburská úmluva“). Tato úmluva dává jednotlivým

⁵³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2014/62/EU ze dne 15. května 2014 o trestněprávní ochraně eura a jiných měn proti padělání, In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32014L0062>

⁵⁴ Co to je praní peněz – Česká národní banka. *Česká národní banka* [online]. ČNB 2023 [cit. 02.02.2023]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnbblog/Co-to-je-prani-penez

státům prostor omezit okruh trestných činů, z nichž pochází výnos.⁵⁵

Evropská unie se začala více zabývat problematikou praní špinavých letech na počátku 90. let minulého století. Jako první akt v této oblasti byla v roce 1991 přijata směrnice Rady č. 91/308/EHS ze dne 10. června 1991 o předcházení a zneužití finančního systému k praní peněz. Primárním cílem této směrnice bylo stanovení závazků vůči jednotlivým členským státům a zřízení základních organizačních a procedurálních pravidel. Ve svém čl. 2 původně zavazovala členské státy ke kriminalizaci praní špinavých peněz ve svých právních řádech, každopádně požadavek na kriminalizaci byl zmírněn pouze na zákaz praní špinavých peněz.⁵⁶

Dalším významným trestněprávním opatřením v rámci ochrany finančních zájmů Evropských společenství byl druhý protokol k Úmluvě o ochraně finančních zájmů Evropských společenství z 19. 6. 1997. Tento protokol byl vypracován na základě článku K.3 Smlouvy o EU a v praxi měl podobu zcela standartní mezinárodní smlouvy. Ve svém čl. 1 písm. e) vymezuje praní špinavých peněz tím způsobem, že odkazuje na již výše zmiňovanou směrnici o předcházení a zneužití finančního systému k praní peněz. Toto jednání každopádně musí obsahovat určitá specifika, jako je přímá souvislost se zisky z podvodu alespoň v závažných případech a souvislost s aktivní a pasivní korupcí. V čl. 2 také vyzývá státy k zavedení potřebných opatření k ustanovení praní špinavých peněz jako trestný čin.⁵⁷

Třetím významným právním aktem v této oblasti byl společný postup č. 98/699/SVV ze dne 3. 12. 1998 Evropské unii, o praní peněz, identifikaci,

⁵⁵ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická

⁵⁶ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická

Směrnice Rady ze dne 10. června 1991 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A31991L0308>

⁵⁷ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická

Protokol k Úmluvě o ochraně finančních zájmů Evropských společenství z 19. 6. 1997. *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A41996A1023%2801%29>

vysledování, zmrazení, zajištění a konfiskaci nástrojů a výnosů ze zločinu. Tento právní akt byl přijat Radou a jeho hlavním cílem bylo zavést převážně praktická zlepšení v právním rámci mezinárodní spolupráce v trestních věcech v oblasti praní špinavých peněz. Ve svém čl. 1 ukládala členským státům povinnost, aby jejich právní předpisy umožňovaly konfiskaci majetku v hodnotě, která odpovídá výnosu z trestné činnosti a identifikaci a vyhledávání podezřelých zisků z trestné činnosti na žádost jiného členského státu, jestliže existují opodstatněné důvody, že byl spáchán trestný čin. V návaznosti na tento právní akt bylo v roce 2001 přijato Rámcové rozhodnutí Rady č. 2001/500/SVV ze dne 26. 6. 2001 o praní peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a propadnutí nástrojů trestné činnosti a výnosů z ní. Toto rámcové rozhodnutí přineslo malou změnu, a to takovým způsobem, že ve svém čl. 5 zrušilo některá ustanovení společného postupu o praní peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a konfiskaci nástrojů a výnosů ze zločinu a přineslo obnovu některých těchto ustanovení. Ve svém čl. 2 také stanovilo specifikum u trestů týkajících se praní špinavých peněz, že trest odnětí svobody musí mít horní hranici nejméně čtyři léta.⁵⁸

Později v roce 2001 nastala novelizace původního právního rámce – a to prostřednictvím směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2001/97/ES ze dne 4. 12. 2001 pozměňující Směrnici Rady č. 91/308/EHS o předcházení zneužití finančního systému. Tato směrnice reagovala na neustálý vývoj a měla za cíl aktualizovat dosavadní právní úpravy. Zásadní změnou bylo rozšíření okruhu trestných činů, z nichž pochází výnos. Vyjmenovávala obligatorní trestné činnosti a umožňovala státům zařadit do tohoto okruhu i jiné trestné činy. Pojmem trestná činnost je podle této směrnice brána jakákoliv forma trestné součinnosti ve vztahu ke spáchání závažného trestného činu.⁵⁹

⁵⁸ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická

Rámcové rozhodnutí Rady č. 2001/500/SVV ze dne 26. 6. 2001 o praní peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a propadnutí nástrojů trestné činnosti a výnosů z ní. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32001F0500>

⁵⁹ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická

Na neustálý vývoj v oblasti praní špinavých peněz reagovala také další směrnice, a to konkrétně směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/60/ES ze dne 26. 10. 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu. Tento právní akt se soustředil na konkretizaci již přijatých ustanovení a více se zaměřil na fenomén financování terorismu. Byla také rozšířena definice praní špinavých peněz tak, aby zahrnovala také financování terorismu. Nově byl také definován pojem „závažný trestný čin“ a směrnice taxativně vyjmenovávala, co se mezi takovou trestnou činností řadí. Tento právní akt každopádně stále neukládal povinnost praní špinavých peněz vyloženě kriminalizovat – pouze jej ve svém čl. odst. 1 zakazoval.⁶⁰

Významným krokem v právní úpravě této oblasti byla Směrnice Evropského parlamentu a rady EU 2015/849 ze dne 20. 5. 2015, o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES. Cílem tohoto právního aktu bylo předcházet využívání finančního systému Evropské unie k praní peněz a financování terorismu prostřednictvím řádné kontroly klientů, posílení pravidel a mezinárodní právní úpravy. Již poněkolkáté dochází k novelizaci definice praní špinavých peněz a rozšíření definic trestných činů o daňové trestné činy související s přímými a nepřímými daněmi.⁶¹

V současnosti je stěžejním právním aktem v této oblasti Směrnice Evropského parlamentu a rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního

⁶⁰ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/60/ES ze dne 26. 10. 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005L0060&from=HR>

⁶¹ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická

Směrnice Evropského parlamentu a rady EU 2015/849 ze dne 20. 5. 2015, o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32015L0849>

systému k praní peněz nebo financování terorismu a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU. Od počátku právních úprav se v pořadí jedná již o 5. směrnici. Jejím hlavním cílem je zlepšit transparentnost ohledně vlastnictví společností a svěřenských fondů, posílit kontroly rizikových třetích zemí, řešit rizika spojená s předplacenými kartami a virtuálními měnami, posílit spolupráci mezi vnitrostátními finančními zpravodajskými jednotkami a zlepšit spolupráci a výměnu informací mezi orgány dohledu v oblasti boje proti praní peněz a Evropskou centrální bankou. V říjnu téhož roku byla doplněna směrnicí 2018/1673, která zavedla opatření pro boj proti praní peněz vedený trestněprávní cestou.⁶²

6.3 Česká právní úprava

Skutkovou podstatu poškozování finančních zájmů Evropské unie řeší český trestní zákoník konkrétně ve svém paragrafu 260. V souvislosti s problematikou ochrany finančních zájmů a s tím spjaté kriminality vyjmenovává trestní zákoník také další trestné činy – a to v § 206 zpronevěru, v § 331 přijetí úplatku, v § 332 podplacení a v § 329 zneužití pravomoci úřední osoby.

Neoprávněné nakládání s platebními prostředky je v českém trestním zákoníku podřazeno pod trestné činy proti měně a platebním prostředkům (trestné činy hospodářské). Padělání a pozměnění peněz zmiňuje konkrétně v § 233. V souvislosti s tím se dále zabývá v § 236 skutkovou podstatou trestného činu výroby a držení padělatelského náčiní. Díky požadavkům Evropské unie byl do českého práva implementován také trestný čin neoprávněné výroby peněz (§ 327).

Skutková podstata praní špinavých peněz je upravena v § 216 trestního zákoníku. U méně závažných případů lze využít také zákona 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.⁶³

⁶²Boj proti praní peněz a financování terorismu – Consilium. *Home – Consilium* [online]. 2023. [cit. 2.2. 2023]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/fight-against-terrorist-financing/#framework>

⁶³FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 59-85

Zákon č. 40/2009 Sb. – Trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi*. 8.1. 2009. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

7. Kybernetická kriminalita ve vztahu k právu EU

Kybernetickou kriminalitu označujeme v praxi také jako počítačovou kriminalitu nebo kriminalitu informačních technologií. Počítače jsou v dnešní době nedílnou součástí našich životů a kriminalita páchaná prostřednictvím internetu má v praxi mnoho podob. Počítače v kombinaci s internetem vytváří tzv. kyberprostor, který nabízí pachatelům trestné činnosti nové možnosti v jejich kriminální kariéře. V praxi o ní hovoříme jako o kriminalitě „bez hranic“ a to díky internetu, který jí dává větší rozměr. Díky tomu je počítačová kriminalita řazena podle čl. 83 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie do tzv. „evropských trestných činů“.

Počátky počítačové kriminality spadají do 60. a 70. let 20. století. V počátcích byla tato kriminalita spíše raritou – počítač totiž vlastnil malý počet lidí, tudíž přístup k němu byl značně omezený. S následným růstem informačních technologií začal stoupat také počet trestných činů v této kategorii a v současnosti se jedná o poměrně běžnou formu trestné činnosti.⁵⁰ Výhodou je v dnešní době zejména anonymita, kterou internet umožňuje, a tím usnadňuje také ostatní typy trestné činnosti. Může se jednat např. o obchodování s lidmi, drogami či zbraněmi pomocí darknetu, šíření nezákonného obsahu prostřednictvím internetových platform a sociálních médií, krádež osobních údajů či použití malwaru k získání kontroly nad osobním zařízením.⁶⁴

7.1 Evropská právní úprava v oblasti počítačové kriminality

Evropská právní úprava kybernetické kriminality se dotýká mnoha oblastí. V úvodu bych ráda rozebrala mezinárodní právní úpravu. Nejvýznamnějším dokumentem v této oblasti je Úmluva o počítačové kriminalitě, která byla otevřena k podpisu

⁶⁴ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 103-107

Smlouva o fungování Evropské unie. In: Úřední věstník Evropské unie. 7.6. 2016, s. 47. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>

⁵¹Kybernetická bezpečnost: jak EU řeší kybernetické hrozby. *Aktuality – Consilium.Europa*. [online]. Rada Evropské unie. 2023 [online]. [cit. 6.2. 2023]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/eu-drug-market/>

v roce 2001 a vznikla jako výsledek činnosti Komise expertů na zločin v kyberprostoru. Tato úmluva rozděluje kyberkriminalitu na trestné činy proti důvěrnosti, integritě a použitelnosti počítačových dat a systémů (nezákonný přístup, nezákonný odposlech, zasahování do dat, zasahování do systému, zneužívání zařízení), trestné činy související s počítačem (počítačové padělání, počítačový podvod), trestné činy související s obsahem (dětská pornografie) a trestné činy týkající se porušení autorského práva a práv souvisejících s právem autorským. K Úmluvě o počítačové byl také vytvořen Dodatečný protokol, který doplňuje trestné činy s rasistickým či xenofobním obsahem.⁶⁵

7.1.1 Podvody s bezhotovostními platebními prostředky

Podvody s bezhotovostními platebními prostředky a padělání těchto prostředků představují závažnou hrozbu pro bezpečnost Evropské unie. Velmi často bývají spjaty s organizovanou trestnou činností, ze které díky nim plynou pachatelům značné příjmy.⁵³ V současné době je hlavním legislativním aktem v této oblasti směrnice Evropského parlamentu a Rady 2019/713 ze dne 17. dubna 2019 o potírání podvodů v oblasti bezhotovostních platebních prostředků a jejich padělání a o nahrazení rámcového rozhodnutí Rady 2001/413/SVV. Do té doby se Evropská unie řídila rámcovým rozhodnutím Rady č. 2001/413/SVV ze dne 28. 5. 2001 o potírání podvodů a padělání bezhotovostních platebních prostředků.⁶⁶

Nová směrnice z roku 2019 se zabývá minimálními pravidly pro vymezení trestných činů a sankcí týkajících se podvodů v oblasti bezhotovostních platebních

⁶⁵FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 107-109

Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 28. května 2001 o potírání podvodů a padělání bezhotovostních platebních prostředků (2001/413/SVV). In: *esipa.cz*. Dostupné z: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32001F0413>

Sdělení č. 104/2013 Sb. m. s. – Úmluva o počítačové kriminalitě. *Zákony pro lidi – Sbirka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 06.02.2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2013-104>

⁶⁶Kybernetická bezpečnost: jak EU řeší kybernetické hrozby. *Aktuality – Consilium.Europa*. [online]. Rada Evropské unie. 2023 [online]. [cit. 6.2. 2023]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/eu-drug-market/>

prostředků a jejich padělání. Trestné činy v této oblasti klasifikuje ve své hlavě druhé do 4 kategorií – a to podvodné použití bezhotovostních platebních prostředků (čl. 3), trestné činy související s podvodným použitím hmotných bezhotovostních platebních prostředků (čl. 4), trestné činy související s podvodným použitím nehmotných bezhotovostních platebních prostředků (čl. 5) a podvody související s informačními systémy (čl.6). V čl. 8 zavazuje také členské státy, aby kriminalizovaly u vyjmenované trestné činnosti také pomoc, návod či pokus.⁶⁷

7.1.2 Útoky na informační systémy

Používání informačních systémů patří k běžným každodenním úkonům, ať už se jedná o použití internetového bankovníctví, či jiné jiného informačního systému. Tyto systémy mohou sloužit jako velmi užitečný nástroj, ale také jako objekt útoku. Stěžejním evropským právním předpisem je v současnosti směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/40/EU ze dne 12. srpna 2013 o útocích na informační systémy a nahrazení rámcového rozhodnutí Rady 2005/222/SVV. Tato směrnice stanovuje minimální pravidla týkající se vymezení trestných činů a sankcí ve vztahu k útokům na informační systémy a zaměřuje se také na prevenci a lepší spolupráci mezi justičními a ostatními orgány. Zavazuje jednotlivé státy ke kriminalizaci vybraných trestných činů v této oblasti, a to konkrétně neoprávněného přístupu k informačním systémům, neoprávněného zasahování do informačních systémů, neoprávněného zasahování do údajů a neoprávněného sledování údajů.⁶⁸

⁶⁷ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 109-112

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/713 ze dne 17. dubna 2019 o potírání podvodů v oblasti bezhotovostních platebních prostředků a jejich padělání a o nahrazení rámcového rozhodnutí Rady 2001/413/SVV. In: *EUR-lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:32019L0713>

⁶⁸ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 113-116

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/40/EU ze dne 12. srpna 2013 o útocích na informační systémy a nahrazení rámcového rozhodnutí Rady 2005/222/SVV. In: *EUR-lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex%3A32013L0040>

7.1.3 Šíření dětské pornografie v prostředí internetu

Šíření dětské pornografie dostalo s rozvojem internetu nový rozměr. Internet se stal v oblasti šíření dětské pornografie významným nástrojem a značně tomuto fenoménu usnadnil cestu. Vedoucím legislativním aktem v této oblasti je rozhodnutí Rady 2000/375/SVV ze dne 29. 5. 2000 o boji proti dětské pornografii na internetu, které se zabývá prevencí a bojem proti sexuálnímu zneužívání dětí v podobě výroby, zpracování, distribuce a držby pornografie prostřednictvím internetu. Toto rozhodnutí ve svém čl. 3 zavazuje členské státy, aby přijaly taková opatření, která budou podněcovat uživatele internetu k tomu, aby při nalezení dětské pornografie na internetu informovali orgány činné v trestním řízení.⁶⁹

7.1.4 Ochrana počítačových systémů v evropském právu

Počítačové systémy se v dnešní době neustále vyvíjí a s nimi rostou také rizika, které může používání těchto systémů přinášet. Jejich vývoj vyžaduje značné využití lidských, technických a finančních zdrojů. V porovnání s množstvím investic, které autoři těchto systémů musí do jejich vývoje vložit, je kopírování těchto programů mnohem méně pracné a nákladné. Proto počítačové programy vyžadují řádnou právní úpravu, která bude chránit jak je, tak jejich autory.

První zmínka o tom, že by ochraně počítačových systémů měla být věnována zvláštní pozornost, pochází z roku 1985. V současnosti je klíčovým legislativním aktem směrnice 2009/24/ES z 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů. Tato směrnice ve svém čl. 1 zavazuje členské státy k ochraně počítačových systémů autorskými právy, stejně jako tomu je u ochrany literárních děl podle Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl. Jejich ochrana je tedy rovnocenná s jakýmkoli literárním dílem. Cílem této směrnice je harmonizovat právní předpisy členských států takovým způsobem, aby se

⁶⁹ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 116-117

Rozhodnutí Rady ze dne 29. května 2000 o boji proti dětské pornografii na internetu In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000D0375&from=EN>

zamezilo neoprávněnému rozmnožování těchto programů, ale také přípravných či koncepčních materiálů.⁷⁰

7.2 Česká právní úprava

V oblasti kybernetické kriminality figurují v českém trestním zákoníku 3 hlavní skutkové podstaty. Konkrétně se jedná o §230, který se zabývá neoprávněným přístupem k počítačovému systému a neoprávněným zásahem do počítačového systému nebo nosiče informací, dále §231 o opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat a jako poslední §232 zabývající se neoprávněným zásahem do počítačového systému nebo nosiče informací z nedbalosti. Tyto skutkové podstaty můžeme nazvat také jako „počítačové trestné činy“ a jejich formulace vychází primárně z Úmluvy o kyberkriminalitě z roku 2001. Trestní odpovědnost se v těchto 3 případech nevztahuje pouze na fyzické osoby, ale tyto trestné činy může spáchat také osoba právnická.

Český trestní zákoník se každopádně neomezuje pouze na tyto 3 skutkové podstaty, ale ve svých paragrafech 234 a 236 kriminalizuje také podvody s bezhotovostními platebními prostředky. Tyto dvě skutkové podstaty se zabývají neoprávněným opatřením, paděláním a pozměněním platebního prostředku a výrobou a držením padělatelského náčiní a zařízení určeného k neoprávněnému získání platebního prostředku. Dalším důležitým paragrafem v oblasti kybernetické kriminality je §270 zabývající se autorskými právy. Konkrétně se tento paragraf zabývá skutkovou podstatou porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi.

V poslední řadě bych ráda uvedla, že do počítačové kriminality se mohou řadit

⁷⁰ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 117-119

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů In: *EUR-lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0024&from=EL>

také ostatní trestné činy, pokud jsou spáchány veřejně přístupnou počítačovou sítí. Může se například jednat o podněcování k terorismu prostřednictvím internetu. Můžeme tedy jasně vidět, že kybernetická kriminalita má mnoho podob a forem, tudíž je potřeba být stále na pozoru, jelikož s postupným vývojem počítačových systémů se rozrůstá také prostředí kyberkriminality.⁷¹

⁷¹ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, str. 121-124

Zákon č. 40/2009 Sb. – Trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi*. 8.1. 2009. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

8. Ochrana životního prostředí v unijním právu

Ochrana životního prostředí představuje jeden z nezbytných faktorů pro trvale udržitelný rozvoj lidstva. Tento fenomén se v reálném životě vyskytuje v mnoha formách – a to od ochrany krajiny, rozmanitosti druhů, přírodních hodnot a estetických kvalit přírody, až po ochranu a šetrné využívání přírodních zdrojů.⁷² V dnešní době se jedná o velmi aktuální téma, kterému je věnováno poměrně dost pozornosti jak v rámci Evropské unie, tak celosvětově. Problematika ochrany životního prostředí je každopádně velmi rozsáhlá a zahrnuje mnoho oblastí.

O tom, že je ochrana životního prostředí velmi důležitým tématem, vypovídají již zakládající smlouvy. Konkrétně je zmiňována v preambuli Smlouvy o Evropské unii a v téže smlouvě je v čl. 3 odst. 3 uvedeno zlepšování kvality životního prostředí jako jeden ze základních cílů Evropské unie.⁷³

Dále je tato problematika uvedena také ve Smlouvě o fungování Evropské unie – a to konkrétně v člancích 11, 191 a 193. V čl. 11 je zmíněno, že požadavky na ochranu životního prostředí musí být zahrnuty do vymezení a provádění politik a činností Unie, zejména s ohledem na podporu udržitelného rozvoje. Články 191 a 193 se poté zabývají vztahem Evropské unie k ochraně životního prostředí a jednotlivými cíli v této oblasti. Politika Unie v oblasti životního prostředí je zaměřena na vysokou úroveň ochrany a je založena na zásadách obezřetnosti a prevence, odvracení ohrožení životního prostředí především u zdroje a na zásadě „znečišťovatel platí“.⁷⁴

⁷² Obecná ochrana přírody a krajiny – Ministerstvo životního prostředí. Úvodní stránka – Ministerstvo životního prostředí [online]. Copyright © 2008 [cit. 13.02.2023]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/obecna_ochrana_prirody_krajiny

⁷³ Smlouva o Evropské unii. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 29.7.1992, s. 1–112 Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0008.02/DOC_1&format=PDF

⁷⁴ Smlouva o fungování Evropské unie. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 7.6. 2016, s. 47. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>

Politika životního prostředí: obecné zásady a základní rámec | Fakta a čísla o Evropské unii | Evropský parlament. [online]. [cit. 13.02.2023]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/71/politika-zivotniho-prostredi-obecne-zasady-a-zakladni-ramec>

8.1 Současná evropská právní úprava ochrany životního prostředí

První dokument týkající se problematiky ochrany životního prostředí přijala Rada dne 27. ledna 2003 a konkrétně se jednalo o Rámcové rozhodnutí Rady 2003/80/SVV o trestněprávní ochraně životního prostředí. Toto rozhodnutí v čl. 2 vymezovalo jednání, která měla být trestná a zavazovalo členské státy, aby kriminalizovaly také činy proti životnímu prostředí z hrubé nedbalosti. Základním cílem tohoto rámcového rozhodnutí bylo chránit životní prostředí prostřednictvím stíhání trestných činů spáchaných v jeho neprospěch. Toto rozhodnutí každopádně soudní dvůr 13. září 2005 zrušil.

V roce 2008 byl přijat na návrh Komise nový právní akt – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/99/ES ze dne 19. listopadu 2008 o trestněprávní ochraně životního prostředí. Tato směrnice stanovuje trestněprávní opatření za účelem účinnější ochrany životního prostředí. V čl. 3 vyjmenovává skutkové podstaty trestných činů, které se každopádně nějak zásadně neliší od trestných činů zmiňovaných v předchozím rámcovém rozhodnutí o trestněprávní ochraně životního prostředí. Uvádí 9 případů, na které se má trestnost vztahovat za podmínky, že byly spáchány alespoň z hrubé nedbalosti. Jako příklad bych uvedla nezákonné vypouštění emisí do ovzduší či výrobu, dovoz, vývoz, uvádění na trh nebo používání látek poškozujících ozonovou vrstvu. Směrnice upravuje dále také trestní odpovědnosti právnických osob a v čl. 5 zavazuje státy, aby přijaly opatření nezbytná k zajištění toho, aby za vyjmenované trestné činy bylo možné uložit účinné, přiměřené a odrazující trestní sankce.⁷⁵

8.2 Znečišťování moří v unijním právu

⁷⁵ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 129-136

Rámcové rozhodnutí Rady 2003/80/SVV ze dne 27. ledna 2003 o trestněprávní ochraně životního prostředí. In: *EUR-lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32003F0080&qid=1677511513695>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/99/ES ze dne 19. listopadu 2008 o trestněprávní ochraně životního prostředí. In: *EUR-lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:32008L0099>

Trestněprávní ochrana znečišťování moří představuje v právu Evropské unie zvláštní kategorii. Hlavním impulsem pro vytvoření právní úpravy týkající se znečišťování moří byl únik velkého množství ropných látek do moře koncem 20. století.

V roce 2005 byla v návaznosti na tento incident přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/35/ES ze dne 7. září 2005 o znečištění z lodí a o zavedení sankcí za protiprávní jednání. Cílem této směrnice bylo vytvořit pravidla při zavádění sankcí v případě vypouštění ropných látek nebo jiných znečišťujících látek z lodí plujících ve vodách na území Evropské unie. V svém čl. 4 stanovuje, že vypouštění znečišťujících látek z lodí je trestným činem. Směrnice se vztahuje na všechny typy lodí bez ohledu na to, odkud loď připlouvá. Osoby odpovědné za vypouštění znečišťujících látek mohou podle čl. 4 podléhat trestním sankcím ve 3 případech – a to pokud jednaly úmyslně, následkem vědomé nedbalosti nebo hrubé nedbalosti. Předmětem úpravy v této směrnici je také trestní odpovědnost právnických osob.⁷⁶

V roce 2009 byla v návaznosti na tuto právní úpravu přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/123/ES z 21. října 2009, kterou se mění a doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/35/ES ze dne 7. září 2005 o znečištění z lodí a o zavedení sankcí za protiprávní jednání. Cílem této směrnice je doplnit předchozí právní akt o lepší harmonizaci přístupu týkajícího se sankcí v boji proti znečišťování moří.⁷⁷

8.3 Česká právní úprava

Český trestní zákoník se zabývá trestnými činy proti životnímu prostředí ve

⁷⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/35/ES ze dne 7. září 2005 o znečištění z lodí a o zavedení sankcí za protiprávní jednání. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32005L0035>

⁷⁷ FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 137-142

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/123/ES ze dne 21. října 2009, kterou se mění směrnice 2005/35/ES o znečištění z lodí a o zavedení sankcí za protiprávní jednání. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0123>

své hlavě osm, která nese stejnojmenný název. Díky povinnosti implementovat do českého právního řádu již výše zmiňovanou směrnici o trestněprávní ochraně životního prostředí byla v roce 2011 přijata tzv. „zelená evropská novela“ trestního zákoníku. Tato novela uvedla hlavu osmou do souladu s požadavky unijního práva. Trestní zákoník v této hlavě vyjmenovává v souvislosti s ochranou životního prostředí 17 trestných činů týkajících se různých oblastí. Tyto skutkové podstaty se týkají jak úseku ochrany životního prostředí, tak úseku ochrany živočišstva a rostlinstva. Na základě směrnice o znečištění z lodí a rámcového rozhodnutí pro boj proti znečišťování z lodí byla do trestního zákoníku implementována také skutková podstata neoprávněného vypouštění znečišťujících látek (§297).

Mimo tuto hlavu můžeme najít skutkové podstaty trestných činů týkajících se životního prostředí také v dalších ustanoveních – a to konkrétně v §229 zabývajícím se zneužíváním vlastnictví, v § 281 týkajícím se nedovolené výroby a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky a v § 282 o nedovolené výrobě a držení jaderného materiálu a zvláštního štěpného materiálu.

V souvislosti se směrnicí o trestněprávní ochraně životního prostředí je důležité také zmínit, že v návaznosti na ni byl mimo oblast trestního práva přijat také zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.⁷⁸

⁷⁸FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická, s. 142-144

Zákon č. 40/2009 Sb. – Trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi*. 8.1. 2009. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

Závěr

Cílem této práce bylo zanalyzovat proces harmonizace trestního práva hmotného v Evropské unii. Po prostudování jednotlivých právních aktů vydaných orgány Evropské unie si dovoluji tvrdit, že tento harmonizační proces není vůbec jednoduchou záležitostí. Evropské právo je velmi různorodé a dotýká se mnoha odvětví. Jelikož se jedná pouze o bakalářskou práci, snažila jsem se alespoň stručně a výstižně analyzovat postavení Evropské unie v rámci trestního práva a rozebrat jednotlivé oblasti týkající se trestního práva hmotného. Jedná se každopádně o velmi rozsáhlou problematiku, která se neustále novelizuje a s postupem času se přizpůsobuje mezinárodní situaci a okolním vlivům.

První dvě kapitoly se svým obsahem týkaly Evropské unie jako nadnárodní instituce. V těchto kapitolách jsem charakterizovala její postavení vůči členským státům a zaměřila jsem se primárně na komponenty týkající se problematiky mé práce. V souvislosti s tím jsem rozebrala, jakým způsobem se Evropská unie podílí na harmonizaci jednotlivých právních řádů, stručně popsala systematiku evropského trestního práva a definovala kompetence základních unijních orgánů v trestněprávní oblasti. Neopomenula jsem ani institut prostor svobody, bezpečnosti a práva, který je v této oblasti velmi významným nástrojem. Jako poslední jsem se v této části zabývala justiční spoluprací v trestních věcech, kterou jsem doplnila o menší historický konkrz zabývající se jejími počátky.

Jak už jsem zmiňovala v úvodu, stěžejním tématem mé práce byl rozbor jednotlivých právních oblastí, a s nimi spojených harmonizačních právních aktů. Zvolila jsem si 6 okruhů, které jsem poměrně podrobně analyzovala. U vybraných kapitol jsem se vždy v úvodu zaměřila také na krátký historický vývoj, který vedl k tomu, jak jsou jednotlivé oblasti upravené v evropském právu dnes. Mezi zvolené okruhy jsem zařadila terorismus, drogovou problematiku, obchodování s lidmi a sexuální zneužívání dětí, finanční podvody a praní špinavých peněz, počítačovou kriminalitu a evropskou právní úpravu ochrany životního prostředí. Jelikož je Česká republika vázána členstvím Evropské unie, věnovala jsem svou pozornost také české právní úpravě a v závěru každé problematiky jsem jí věnovala podkapitolu.

V průběhu zpracovávání jednotlivých oblastí jsem došla k závěru, že evropské právo se de-facto neustále vyvíjí a obměňuje. Není tedy jisté, zda tato práce za 2 roky bude stále obsahovat platné právní předpisy. Dle mého názoru je ale velmi dobře, že se s postupem vývoje celé naší společnosti vyvíjí také platná evropská právní úprava. Jde vidět, že orgány Evropské unie permanentně analyzují vývoj v daných oblastech a při zjištění nových informací ohledně vývoje novelizují právní akty vztahující se ke konkrétní problematice. Co mi ale u evropské trestněprávní úpravy trochu chybí je širší právní úprava v oblasti kriminality páchané prostřednictvím internetu. Dnešní doba je dobou mobilních telefonů a počítačů, a dovolím si tvrdit, že jen minimální procento lidí nepotřebuje ke svému běžnému dni využít internet či alespoň mobilní telefon. Jak jsem již zmiňovala v několika kapitolách mé práce, přesun naší společnosti do „online“ světa zahrnuje bohužel také přesun kriminality.

Co se týče právního systému České republiky, tak po srovnání reálného stavu české trestněprávní úpravy s požadavky unijního práva si dovolím tvrdit, že ve většině případů těmto požadavkům vyhovujeme. V některých případech je český Trestní zákoník dokonce přísnější, než je uvedeno v požadavcích harmonizačních právních aktů. Určitě by se dalo najít mnoho nedostatků jak ze strany práva Evropského, tak ze strany našeho českého právního systému, každopádně věřím, že evropská právní úprava bude i nadále reflektovat vývoj situace a bude k ní adekvátně přizpůsobovat právní normy.

Seznam literatury

Monografie:

FOJT, Dominik. *Europeizace trestního práva*. Brno, 2021. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická.

PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*. Praha: Linde, 2010. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 978-80-7201-114-6.

PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. přepracované a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-783-2.

SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*. 6. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-752-1.

TICHÝ, Luboš et al. *Evropské právo*. 5., přepracované vydání. V Praze: C.H. Beck, 2014. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-546-6.

VLASTNÍK, Jiří. *Institucionální rámec spolupráce v trestních věcech v EU*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. IFEC, Beroun, 2008. Prameny a nové proudy právní vědy. ISBN 978-80-87146-04-0.

Zákonná úprava a interní akty řízení:

Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, podepsaná v Lisabonu dne 13. prosince 2007. In: *EUR-Lex*. 2007/C 306/01. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A12007L%2FTXT>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32004R0273>

Nařízení Rady (ES) č. 111/2005, ze dne 22. prosince 2004, kterým stanovila pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:02005R0111-20180707&from=DE>

Nařízení Rady č. 467/2001 z 9.3., kterým se zmrazuje majetek určitých osob a skupin. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32001R2580>

Nařízení Rady č. 974/98 ze dne 3. 5. 1998 o zavedení eura. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A31998R0974>

Nařízení Rady č. 1103/97 ze dne 17. 6. 1997 o některých ustanoveních týkajících se zavedení eura. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A31997R1103>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1258/2013 ze dne 20. listopadu 2013, kterým se mění nařízení (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32013R1258>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1259/2013 ze dne 20. listopadu 2013, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:32013R1259>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1920/2006 ze dne 12. prosince 2006 o Evropském monitorovacím centru pro drogy a drogovou závislost. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32006R1920>

Nařízení Rady (ES) č. 2580/2001 ze dne 27. prosince 2001 o zvláštních omezujících opatřeních namířených proti některým osobám a subjektům s cílem bojovat proti terorismu. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32001R2580>

Protokol k Úmluvě o ochraně finančních zájmů Evropských společenství z 19. 6. 1997. *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A41996A1023%2801%29>

Rámcové rozhodnutí Rady č. 2001/500/SVV ze dne 26. 6. 2001 o praní peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a propadnutí nástrojů trestné činnosti a výnosů z ní. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A32001F0500>

Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 28. května 2001 o potírání podvodů a padělání bezhotovostních platebních prostředků (2001/413/SVV). In: *esipa.cz*. Dostupné z: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32001F0413>

Rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu. In: *EUR-lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32002F0475>

Rámcové rozhodnutí Rady 2003/80/SVV ze dne 27. ledna 2003 o trestněprávní ochraně životního prostředí. In: *EUR-lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32003F0080&qid=1677511513695>

Rámcové rozhodnutí Rady 2004/757/SVV ze dne 25. října 2004, kterým se stanoví minimální ustanovení týkající se znaků skutkových podstat trestných činů a sankcí v oblasti nedovoleného obchodu s drogami. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32004F0757>

Rozhodnutí Rady ze dne 29. května 2000 o boji proti dětské pornografii na internetu In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32000D0375&from=EN>

Sdělení č. 104/2013 Sb. m. s. – Úmluva o počítačové kriminalitě. *Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 06.02.2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2013-104>

Směrnice Rady ze dne 10. června 1991 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A31991L0308>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541 ze dne 15. března 2017 o boji proti terorismu. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32017L0541>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2103 ze dne 15. listopadu 2017, kterou se mění rámcové rozhodnutí Rady 2004/757/SVV s cílem zahrnout do definice drogy nové psychoaktivní látky a zrušuje rozhodnutí Rady 2005/387/SVV. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:32017L2103>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0036>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541 2011/92/EU ze dne 13. 12 2011 o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/ALL/?uri=CELEX:32011L0093>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1371 ze dne 5. července 2017 o boji vedeném trestněprávní cestou proti podvodům poškozujícím finanční zájmy Unie. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32017L1371>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2014/62/EU ze dne 15. května 2014 o trestněprávní ochraně eura a jiných měn proti padělání, In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32014L0062>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/35/ES ze dne 7. září 2005 o znečištění z lodí a o zavedení sankcí za protiprávní jednání. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32005L0035>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/60/ES ze dne 26. 10. 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005L0060&from=HR>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/99/ES ze dne 19. listopadu 2008 o trestněprávní ochraně životního prostředí. In: *EUR-lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex:32008L0099>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů In: *EUR-lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0024&from=EL>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/123/ES ze dne 21. října 2009, kterou se mění směrnice 2005/35/ES o znečištění z lodí a o zavedení sankcí za protiprávní jednání. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0123>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/40/EU ze dne 12. srpna 2013 o útocích na informační systémy a nahrazení rámcového rozhodnutí Rady 2005/222/SVV. In: *EUR-lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=celex%3A32013L0040>

Směrnice Evropského parlamentu a rady EU 2015/849 ze dne 20. 5. 2015, o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES. In: *EUR-Lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32015L0849>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/713 ze dne 17. dubna 2019 o potírání podvodů v oblasti bezhotovostních platebních prostředků a jejich padělání a o nahrazení rámcového rozhodnutí Rady 2001/413/SVV. In: *EUR-lex*. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:32019L0713>

Smlouva o Evropské unii. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 29.7.1992, s. 1—112 Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0008.02/DOC_1&format=PDF

Smlouva o fungování Evropské unie. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 7.6. 2016, s. 47. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>

Vyhláška ministra zahraničních věcí 47/1995 Sb. o změnách Jednotné úmluvy o omamných látkách ze dne 27. dubna 1965. In: *Ministerstvo vnitra České republiky*. Dostupné z: [file:///C:/Users/barbo/Downloads/Jednotn%C3%A1_%C3%BAmluva_o_omamn%C3%BDch_l%C3%A1tk%C3%A1ch%20\(10\).pdf](file:///C:/Users/barbo/Downloads/Jednotn%C3%A1_%C3%BAmluva_o_omamn%C3%BDch_l%C3%A1tk%C3%A1ch%20(10).pdf)

Vyhláška ministra zahraničních věcí 62/1989 Sb. o Úmluvě o psychotropních látkách ze dne 21. dubna 1989. In: *Ministerstvo vnitra České republiky*. Dostupné z: [file:///C:/Users/barbo/Downloads/Vyhlaska_MZV_c_62-1989_Sb_o_Umluve_o_psychotropnich_latkach%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/barbo/Downloads/Vyhlaska_MZV_c_62-1989_Sb_o_Umluve_o_psychotropnich_latkach%20(5).pdf)

Zákon č. 40/2009 Sb. – Trestní zákoník. In: *Zákony pro lidi*. 8.1. 2009. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

Webové stránky a elektronické zdroje:

Analýza mezinárodního a národního legislativního rámce protidrogové politiky a mezinárodních, národních a regionálních strategických dokumentů [online]. *Praha: Úřad vlády České republiky*. 2018. [cit. 18.1.2023]. Dostupné z: <https://www.rozvojadiktologickyhsluzeb.cz/wp-content/uploads/2022/01/1-analyza-mezinarodniho-a-narodniho-legislativniho-ramce.pdf>

Boj proti podvodům a ochrana finančních zájmů Evropské unie. *Fakta a čísla o Evropské unii | Evropský parlament. 2022* [online]. [cit. 29.1. 2023] Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/32/boj-proti-podvodum-a-ochrana-financnich-zajmu-evropske-unie>

Boj proti praní peněz a financování terorismu – Consilium. *Home – Consilium* [online]. 2023. [cit. 2.2. 2023]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/fight-against-terrorist-financing/#framework>

Co to je praní peněz – Česká národní banka. *Česká národní banka* [online]. ČNB 2023 [cit. 02.02.2023]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Co-to-je-prani-penez

Definice pojmu terorismus – Ministerstvo vnitra České republiky. *Úvodní strana – Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2022 Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 10.01.2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>

Historický vývoj a účel eura. *Evropská unie – Orgány a instituce, právo, rozpočet.* [online]. Evropská unie 2023. [Cit. 2.2. 2023]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/euro/history-and-purpose_cs

Komerční sexuální zneužívání dětí – Dokumenty – Ministerstvo vnitra České republiky. *Úvodní strana – Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2023, Ministerstvo vnitra České republiky, [cit. 27.01.2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/komercni-sexualni-zneuzivani-deti-dokumenty.aspx>

Kybernetická bezpečnost: jak EU řeší kybernetické hrozby. *Aktuality – Consilium.Europa.* [online]. Rada Evropské unie. 2023 [online]. [cit. 6.2. 2023]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/eu-drug-market/>

Návykové látky (drogy) | NZIP. NZIP – *Národní zdravotnický informační portál* [online]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/323-navykove-latky-drogy>

Mýty a fakta o sexuálním zneužívání dětí | Šance Dětem. *Homepage* | *Šance Dětem* [online]. [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/myty-fakta-o-sexualnim-zneuzivani-deti>

Obecná ochrana přírody a krajiny – Ministerstvo životního prostředí. Úvodní stránka – Ministerstvo životního prostředí [online]. Copyright © 2008 [cit. 13.02.2023]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/obecna_ochrana_prirody_krajiny

Obchodování s lidmi – Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana – Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2023, Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/o-nas-prevence-kriminality-obchodovani-s-lidmi.aspx>

Politika životního prostředí: obecné zásady a základní rámec | Fakta a čísla o Evropské unii | Evropský parlament. [online]. [cit. 13.02.2023]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/71/politika-zivotniho-prostredi-obecne-zasady-a-zakladni-ramec>

Právní subjektivita Unie. *In: EUR-LEX*. [online]. [cit. 14.2.2023]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:union_legal_personality

Prevence obchodování s lidmi a boj proti němu – EUR-Lex. *Úvodní strana – EUR-Lex* [online]. 2018, EUR-Lex. [cit. 26.01.2023]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/preventing-and-combating-trafficking-in-human-beings.html>

Profily jednotlivých zemí. *Portál evropské unie – European union* [online]. 2022 [cit. 19.11.2022]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles_cs

Terorismus | BIS. *Bezpečnostní informační služba České republiky | BIS* [online]. 2023 Bezpečnostní informační služba [cit. 8.01.2023]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/terorismus/>

Trestněprávní úprava – Centrum proti hybridním hrozbám. *Úvodní strana – Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2022. Ministerstvo vnitra České republiky. cit. 14.01.2023]. Dostupné z:

<https://www.mvcr.cz/chh/clanek/trestnepravni-uprava.aspx>

Trh s drogami v EU – Consilium. Home – Consilium [online]. [cit. 17.1.2023]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/eu-drug-market/>

13 Justiční spolupráce v trestních věcech | Fakta a čísla o Evropské unii | Evropský parlament. [online]. [cit. 1.1.2023]. Dostupné z:

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/155/justicni-spoluprace-v-trestnich-vecech>